

กรมวิชาการเกษตร

DOA TOGETHER

Hearing for Changing, Acting for Moving forward

50 ปีกรมวิชาการเกษตร DOA TOGETHER

รายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาพปกหน้า



ชื่อไทย : มะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณี

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Bouea oppositifolia* 'Wan Thong Pramun Phrommani'

ผู้ทรงสิทธิ : องค์การบริหารส่วนตำบลพรหมณี ในนามของชุมชนมะปรางหวานทองประมูลนครนายก

หนังสือสำคัญเลขที่ : 002/2564 อายุคุ้มครอง 17 ปี เริ่มต้น 6 ตุลาคม 2564 สิ้นสุด 5 ตุลาคม 2581

มะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณี เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ลำดับที่ 2 ของประเทศไทย โดยมีการปลูกอนุรักษ์อยู่เฉพาะชุมชนมะปรางหวานทองประมูลนครนายก จังหวัดนครนายก ซึ่งมีประวัติการปรับปรุงพันธุ์ ดังนี้ ในปี พ.ศ. 2533 นายบุญส่ง เนียมหอม เพาะเมล็ดมะปราง (มะยงชิด) พันธุ์ทูลเกล้า 15 เมล็ด ได้ต้นกล้า 15 ต้น จนกระทั่งอายุ 7 ปี เริ่มให้ผลผลิต พบว่ามีการกระจายตัวทางพันธุกรรม แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 เป็นมะปราง (มะยงชิด) จำนวน 2 ต้น กลุ่มที่ 2 เป็นมะปราง (กาวาง) จำนวน 10 ต้น รสชาติเปรี้ยวมาก ผลมีขนาดเล็ก คัดพันธุ์ทิ้ง กลุ่มที่ 3 เป็นมะปรางหวาน จำนวน 3 ต้น ต้นที่ 1 และต้นที่ 2 เป็นมะปรางหวาน ผลมีขนาดเล็ก คัดพันธุ์ทิ้ง ต้นที่ 3 เป็นมะปรางหวาน ทรงต้นแผ่ออก ใบรูปรี ฐานใบรูปลิ่ม ปลายใบเรียวแหลม ช่อดอกยาวเฉลี่ย 6 เซนติเมตร ผลมีขนาดใหญ่ ทรงผลยาวรีเป็นรูปไข่ มีจุกเล็กน้อยที่ขั้วผล ผลแก่มีสีเหลืองปนส้ม เนื้อผลสีเหลืองปนส้ม ความกว้างผลประมาณ 3.2 เซนติเมตร ความยาวผลประมาณ 6.2 เซนติเมตร มีรสชาติหวาน เนื้อผลสุกมีกลิ่นหอม ผู้พัฒนาพันธุ์ ได้ขยายพันธุ์มะปรางต้นนี้เพื่อปลูกในสวนของตนเอง และในสวนของญาติพี่น้องกลุ่มผู้อนุรักษ์มะปราง ซึ่งอยู่ในสวนบริเวณใกล้เคียงกัน รวมจำนวน 7 ต้น หลังจากนั้นได้มีการรวมกลุ่มกันของเกษตรกร ผู้ปลูกมะปรางในจังหวัดนครนายก โดยได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ชื่อ "ชุมชนมะปรางหวานทองประมูลนครนายก" มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครนายก อำเภอปากพลี และอำเภอบ้านนา ของจังหวัดนครนายก เพื่อทำการอนุรักษ์มะปรางพันธุ์ดังกล่าว โดยสมาชิกชุมชนมะปรางหวานทองประมูลนครนายก ร่วมกันตั้งชื่อพันธุ์มะปรางนี้ว่า **"หวานทองประมูลพรหมณี"**

รูปภาพปกหน้า : กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช

รายงาน
ผลการปฏิบัติงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565







สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

กรมวิชาการเกษตร

พระบรมราโชวาท

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน
เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๖๕

ข้าราชการคือผู้ที่ทำงานเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน
จึงจำเป็นต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ ว่าสิ่งใดคือประโยชน์
สมควรปฏิบัติ และสิ่งใดไม่ใช่ประโยชน์ ไม่สมควรปฏิบัติ
ความเข้าใจทั้งนี้ เป็นผลจากวิจารณญาณอันเที่ยงตรงถูกต้อง
ซึ่งข้าราชการทุกคนควรจะได้ฝึกฝนและสร้างสมให้เป็นคุณสมบัติ
ประจำตัวสืบไป

พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต
วันที่ ๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

คำนำ

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร มีภารกิจหลักในการปฏิบัติงานด้านวิจัยและบริการวิชาการ เพื่อสิทธิประโยชน์และความเป็นเจ้าของพันธุ์พืช ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืช การคุ้มครองพันธุ์พืชตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าและพันธุกรรมพืช และการวิจัย ด้านพฤกษศาสตร์ การจำแนกพืช และด้านอนุกรมวิธานพืช รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพเพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืชของประเทศไทย การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เป็นการสรุปผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ประกอบด้วย การดำเนินงานตามตัวชี้วัด การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) งานวิจัยสิ้นสุดปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องด้านการคุ้มครองพันธุ์พืช คณะทำงานรวบรวมและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้เป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์แก่สาธารณะให้สร้างการรับรู้และเกิดประโยชน์แก่ผู้สนใจทั่วไป ในโอกาสนี้ คณะทำงานฯ ใคร่ขอขอบคุณผู้บริหารและบุคลากรทุกหน่วยงานในสังกัดที่ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนข้อมูลในการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช



สารบัญ
CONTENTS







คำนำ **5**

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ..... **9**

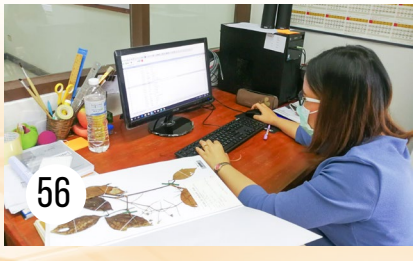
- คณะผู้บริหารสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช 10
- ความเป็นมาของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช 11
- วิสัยทัศน์ 12
- พันธกิจ 12
- ทำเนียบผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช 12
- โครงสร้างสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช 13
- อัตรากำลังปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 14
- งบประมาณ ปี พ.ศ. 2565 15



ผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ..... **17**

- ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด 18
- ผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช 27
  พ.ศ. 2542
- ผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 43
- ผลการดำเนินงานสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์ 53
  พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
  สยามบรมราชกุมารี ประจำปีงบประมาณ 2565
  สนองพระราชดำริโดย สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร











- ผลการดำเนินงานวิจัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 57
- การประชุมและอบรมในประเทศ 77
- การประชุมและอบรมต่างประเทศ 82

ภาคผนวก 85

ภาคผนวก 1 รายชื่อพืชที่รัฐมนตรีประกาศให้พันธุ์พืชใหม่ 86
สามารถขอจดทะเบียนคุ้มครองได้ จำนวน 103 รายการ

ภาคผนวก 2 ขั้นตอนการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ 87
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ภาคผนวก 3 รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือสำคัญการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ 88
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ภาคผนวก 4 ขั้นตอนการยื่นคำขออนุญาต ออกหนังสืออนุญาต 90
และจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ภาคผนวก 5 ขั้นตอนการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป 91
หรือพันธุ์พืชป่า ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า
ตามมาตรา 53 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ภาคผนวก 6 ขั้นตอนการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน 92
ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2553

ภาคผนวก 7 รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน (ร.พ.2) 93
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ภาคผนวก 8 ขั้นตอนการขอหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ 98

ภาคผนวก 9 ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ 99

ภาคผนวก 10 ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ ประเภทไม้กฤษณา 100

ภาคผนวก 11 สรุปชนิดและจำนวนพืชอนุรักษ์ที่ทำการค้า 10 อันดับสูงสุด 101
แยกตามประเภทหนังสืออนุญาต

ภาคผนวก 12 ขั้นตอนการขอรับบริการตรวจสอบชนิดพรรณไม้ 102
(Plant identification) และขอหมายเลขอ้างอิงงานวิจัย (BK Number)

ภาคผนวก 13 ขั้นตอนการขอส่งตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในงานวิจัย 103
เพื่อเก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ



คอแลน ลิ้นจี่ป่า หมักแงว

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nephelium hypoleucum* Kurz

วงศ์ : SAPINDACEAE

ไม้ต้นขนาดกลาง สูง 10–20 เมตร ใบประกอบแบบขนนก 1–3 คู่ ใบย่อยรูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับ โคนใบมนและเบี้ยว ปลายใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ ช่อดอกแบบช่อแยกแขนง ออกที่ปลายกิ่ง ดอกจำนวนมาก ขนาดเล็ก สีขาวแกมเขียว กลีบเลี้ยงรูปถ้วย ปลายแยก 5 แฉก มีขนนุ่มทั้งสองด้าน ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้มี 5 อัน รังไข่เหนือวงกลีบ มีขนปกคลุม ผลสด รูปวงรีหรือค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางผล 1.5–2 เซนติเมตร ยาว 2.5–3 เซนติเมตร ผิวขรุขระเป็นปมเล็กๆ กระจายทั่วไป ผลอ่อนสีเขียว ผลแก่สีแดงเข้ม เมล็ดเดียว สีดำ เนื้อหุ้มเมล็ดรสเปรี้ยวอมหวาน

รูปภาพ : กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช


สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

คณะผู้บริหารสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช



นางวิลาวัณย์ ใคร่ครวญ

ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช



นายวินัย สมประสงค์

ผู้เชี่ยวชาญด้านคุ้มครองพันธุ์พืช



นายป่าน ปานขาว

ผู้อำนวยการกลุ่ม
วิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช



นางสาวสุมาลี ทองดอนแอ

รักษาราชการแทนผู้อำนวยการกลุ่ม
วิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช



นางสาววิลาสินี จิตต์บรรจง

รักษาราชการแทนผู้อำนวยการกลุ่ม
วิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช



นางสาวกัญญาภัทร หงษ์แก้ว

หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

ความเป็นมาของ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช



กรมวิชาการเกษตร ตั้งสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2541 เพื่อเป็นหน่วยงานรองรับการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ต่อมากฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2545 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2545 ได้จัดตั้งกองคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นหน่วยงานภายใต้กรมวิชาการเกษตร และได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2548 ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2548 โดยเกลี่ยอัตรากำลังภายในกรมวิชาการเกษตร จาก 2 ส่วน คือ 1) การตัดโอนบุคลากรจากหน่วยงานของกรมวิชาการเกษตร คือ กลุ่มงานพฤกษศาสตร์ และฝ่ายบริหารทั่วไป กองพฤกษศาสตร์และวัชพืช และจากฝ่ายนำพืชและอนุรักษ์พืชป่า กองควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร 2) การตัดโอนบุคลากรจากหน่วยงานอื่นภายในกรมวิชาการเกษตร และเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2554 มีการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับใหม่ คือ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2554 ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2555 เปลี่ยนชื่อจากกองคุ้มครองพันธุ์พืช เป็น **สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช**

มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อสิทธิประโยชน์และความเป็นเจ้าของพันธุ์พืชตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าพืช และพันธุกรรมพืช รวมทั้งศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์พืชที่ใกล้จะสูญพันธุ์
3. ศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวม วิเคราะห์ ตรวจสอบ และจำแนกด้านพฤกษศาสตร์และอนุกรมวิธานพืช
4. ให้บริการวิชาการและเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

วิสัยทัศน์

เป็นหน่วยงานหลักในการคุ้มครองพันธุ์พืชและสิทธิประโยชน์ของชุมชนและเจ้าของพันธุ์ เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

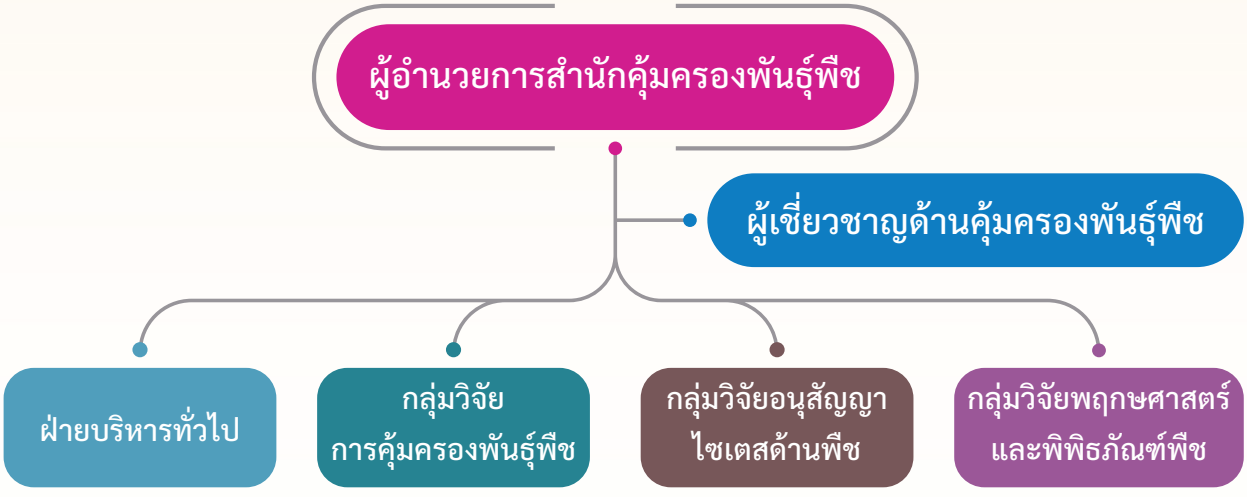
พันธกิจ

- คุ้มครองสิทธิของเกษตรกร นักปรับปรุงพันธุ์พืชและชุมชนท้องถิ่น
- ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์พืช
- ร่วมมือกับนานาประเทศในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน

ทำเนียบผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

1. นางเตือนใจ บุญ–หลง	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่	12 มีนาคม 2546–30 กันยายน 2546
2. นายวิชา ธิติประเสริฐ	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่	1 ตุลาคม 2546–4 มีนคม 2548
3. นายกอบเกียรติ บันสิทธิ์	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่	22 เมษายน 2548–12 มกราคม 2549
4. นายสุรไกร สังฆสุบรรณ์	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่	22 กุมภาพันธ์ 2549–13 ตุลาคม 2551
5. นางจารุวรรณ จาติเสถียร	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่	22 ตุลาคม 2551–30 กันยายน 2557
6. นายบรรจงศักดิ์ ภักดี	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่	9 กุมภาพันธ์ 2558–30 กันยายน 2559
7. นายอนันต์ อักษรศรี	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่	29 ธันวาคม 2559–19 มกราคม 2564
9. นางวิลาวัณย์ ใคร่ครวญ	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่	21 มกราคม 2564–ปัจจุบัน

โครงสร้างสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช



แบ่งงานภายในออกเป็น 1 ฝ่าย 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานงบประมาณ งานการเงินบัญชี และพัสดุ งานบุคคล งานธุรการทั่วไป งานบริหารกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช มีหน้าที่ ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อสิทธิประโยชน์และความเป็นเจ้าของพันธุ์พืชตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชและกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนและพันธุ์พืชรับรองตามกฎหมาย งานบริหารกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชและให้คำปรึกษา ประสานงานร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับงานวิจัยกับหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักฯ

3. กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช มีหน้าที่ ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าพืชและพันธุกรรมพืช รวมทั้งศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์พืชที่ใกล้จะสูญพันธุ์ และให้คำปรึกษา ประสานงานและร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับงานวิจัยกับหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักฯ

4. กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช มีหน้าที่ ศึกษา ค้นคว้า วิจัย สำรวจ และรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านพฤกษศาสตร์ ตรวจสอบและจำแนกด้านพฤกษศาสตร์ อนุกรมวิธานพืช บริหารจัดการพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ และให้คำปรึกษา ประสานงาน และร่วมดำเนินงานวิจัยกับหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักฯ

อัตรากำลังปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

อัตรากำลังสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช จำนวนทั้งสิ้น 82 อัตรา แบ่งเป็น

ข้าราชการ	29	อัตรา
ลูกจ้างประจำ	3	อัตรา
พนักงานราชการ	39	อัตรา
พนักงานจ้างเหมา	11	อัตรา

ข้าราชการแบ่งตามระดับ

ผู้อำนวยการเฉพาะด้านระดับสูง	1	อัตรา
นักวิชาการเกษตรเชี่ยวชาญ	1	อัตรา
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ	10	อัตรา
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ	6	อัตรา
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ	7	อัตรา
เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน	1	อัตรา
นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ	1	อัตรา
เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน	2	อัตรา

ข้าราชการแบ่งตามวุฒิการศึกษา

ปริญญาเอก	4	อัตรา
ปริญญาโท	14	อัตรา
ปริญญาตรี	9	อัตรา
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	อัตรา

งบประมาณ ปี พ.ศ. 2565

ปีงบประมาณ 2565 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้รับจัดสรรงบประมาณ 2 ผลผลิต 3 โครงการ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 8,616,337 บาท (แปดล้านหกแสนหนึ่งหมื่นหกพันสามร้อยสามสิบเจ็ดบาทถ้วน) และเบิกจ่ายงบประมาณเป็นเงินทั้งสิ้น 8,386,588.01 บาท (แปดล้านสามแสนแปดหมื่นหกพันห้าร้อยแปดสิบแปดบาทหนึ่งสตางค์) ดังนี้

ผลผลิต/กิจกรรม	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร (บาท)	งบประมาณที่เบิกจ่าย (บาท)
งบดำเนินงาน ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ		
ผลผลิตที่ 1 บริหารจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเกษตร	**610,650**	**607,849.75**
กิจกรรม 1.1 : การพัฒนาศักยภาพงานวิชาการเกษตร จำนวนเงิน 230,900 บาท		
กิจกรรม 1.2 : การบริหารความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวนเงิน 379,750 บาท		
ผลผลิตที่ 3 ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	**2,808,600**	**2,713,714.06**
กิจกรรม 3.1 : ตรวจสอบปัจจัยการผลิต/ศัตรูพืช ออกใบรับรองและควบคุมกำกับดูแลตาม พ.ร.บ. จำนวนเงิน 2,473,600 บาท		
กิจกรรม 3.2 : จดทะเบียนตรวจสอบรับรองแหล่งผลิตพืช GAP จำนวนเงิน 335,000 บาท		
1. โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	100,000	99,999.93
กิจกรรม : สนับสนุนวิชาการด้านพืชในโครงการพระราชดำริ		
2. โครงการวิจัยและพัฒนาพืชสกุลกัญชาและพืชกระท่อมเพื่อใช้ประโยชน์ทางการแพทย์	585,276	578,023.57

ผลผลิต/กิจกรรม	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร (บาท)	งบประมาณที่เบิกจ่าย (บาท)
3. โครงการวิจัยและพัฒนาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมพืชและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการคุ้มครองตามกฎหมาย	2,907,205	2,869,447.15
– งบสนับสนุนคณะ 63 คณะและงบสนับสนุนคณะกรรมการวิจัยและพัฒนา	361,890	361,823.86
– ค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐ พัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรอย่างเป็นระบบ	358,660	271,716
กิจกรรม : สนับสนุนค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐ (ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน)		
งบดำเนินงาน ค่าสาธารณูปโภค		
ผลผลิตที่ 1 บริหารจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเกษตร		
กิจกรรม 1.1 : การพัฒนาศักยภาพงานวิชาการเกษตร	810,800	810,799.43
ผลผลิตที่ 3 ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร		
กิจกรรม 3.1 : ตรวจสอบปัจจัยการผลิต/ศัตรูพืช ออกใบรับรองและควบคุมกำกับดูแลตาม พ.ร.บ.	22,156	22,156
งบลงทุน		
ผลผลิตที่ 1 บริหารจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเกษตร	51,100	51,058.26
กิจกรรม 1.1 : การพัฒนาศักยภาพงานวิชาการเกษตร		
รวมทั้งสิ้น	**8,616,337**	**8,386,588.01**

ผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565



มะไฟฝรั่ง ระไม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Baccaurea motleyana* (Müll. Arg.) Müll. Arg.

วงศ์ : PHYLLANTHACEAE

ไม้ต้น สูงได้ถึง 20 เมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปรีถึงรูปไข่กลับ ปลายแหลม โคนรูปหัวใจแคบถึงกลมมน ขอบเรียบ ดอกแยกเพศอยู่ต้นเดียวกัน ช่อดอกเพศผู้ยาวได้ถึง 24 เซนติเมตร ดอกเพศผู้สีเหลืองแกมเขียว ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 2–3 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง 4–5 กลีบ ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 5–10 อัน ช่อดอกเพศเมียยาวได้ถึง 42 เซนติเมตร ดอกเพศเมียสีเหลืองแกมเขียว ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 4–10 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง 4–5 กลีบ ไม่มีกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ มี 3 ช่อง ผลสดสีเหลืองแกมเขียว หรือเกือบสีขาว รูปกลมหรือรี กว้าง 15–25 มิลลิเมตร ยาว 2–45 มิลลิเมตร เยื่อหุ้มเมล็ดสีขาว หรือม่วง รสหวานอมเปรี้ยว

รูปภาพ : กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้รับการถ่ายทอดตัวชี้วัดจากกรมวิชาการเกษตร จำนวน 2 มิติ 12 ตัวชี้วัด ดังนี้

มิติภายนอก

การประเมินประสิทธิผล (ผลลัพธ์และผลผลิต)

ตัวชี้วัดที่ 1 ระดับความสำเร็จของการนำผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตร จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่

1. **ชื่อผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์** การถ่ายทอดองค์ความรู้การจำแนกกล้วยไม้ดินสกุลเอื้องใบหมากและลูกผสมเพื่อการค้า

สรุปผลการดำเนินงานการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาการเกษตร

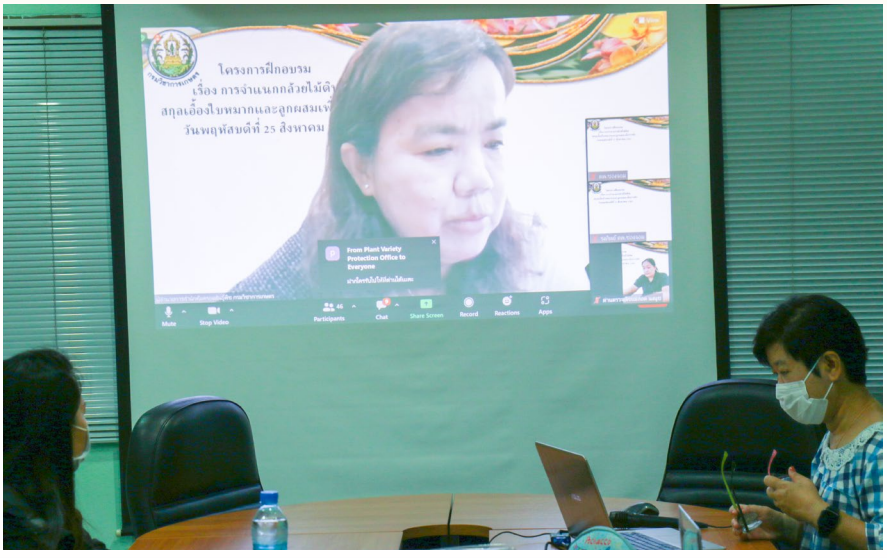
การถ่ายทอดองค์ความรู้การจำแนกกล้วยไม้ดินสกุลเอื้องใบหมากและลูกผสมเพื่อการค้า เป็นการนำผลงานวิจัย เรื่อง วิจัยสถานภาพของกล้วยไม้ดินสกุลใบหมาก (*Spathoglottis* Blume) ซึ่งเป็นผลงานวิจัยที่สิ้นสุดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแลการค้าระหว่างประเทศของกล้วยไม้ดินสกุลเอื้องใบหมาก ดังนั้น เพื่อใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยดังกล่าว จึงทำการถ่ายทอดองค์ความรู้การจำแนกกล้วยไม้ดินสกุลใบหมากและลูกผสมให้กับกลุ่มเป้าหมายใช้ประโยชน์ในการควบคุมการค้าและประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ด่านตรวจพืช กรมวิชาการเกษตร ที่ทำหน้าตรวจสอบพืชอนุรักษ์ ณ จุดตรวจปล่อยทั่วประเทศ โดยการจัดฝึกอบรมและเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายรอง ได้แก่ ผู้ประกอบการนำเข้าส่งออกกล้วยไม้ พนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจทั่วไป โดยการแจกจ่ายคู่มือ มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) นำข้อมูลชีววิทยา ลักษณะพฤกษศาสตร์ สถานภาพด้านการอนุรักษ์ ลักษณะที่ทำการค้าและกฎระเบียบในการควบคุมการค้าที่เกี่ยวข้องกับกล้วยไม้ดินสกุลใบหมากแต่ละชนิด มาจัดทำคู่มือการจำแนกชนิดกล้วยไม้ดินสกุลใบหมากและลูกผสมเพื่อการค้า จำนวน 1,000 เล่ม สำหรับถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กลุ่มเป้าหมาย

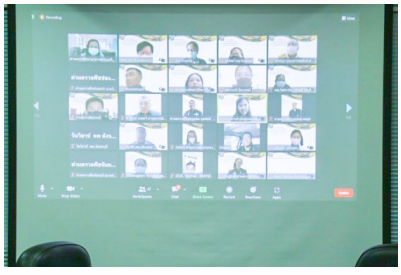
2) ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ด่านตรวจพืช โดยการจัดฝึกอบรม หลักสูตร การจำแนกกล้วยไม้ดินสกุลใบหมาก (*Spathoglottis* Blume) และลูกผสมเพื่อการค้า เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2565 ณ ห้องประชุมด่านตรวจพืชท่าอากาศยานเชียงใหม่ ด่านตรวจพืชท่าอากาศยานเชียงใหม่ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และระบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Application Zoom มีผู้เข้าฝึกอบรม ณ สถานที่จัด 17 คน และอบรมในรูปแบบออนไลน์ 41 คน รวม 58 คน

3) เผยแพร่องค์ความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายรอง ได้แก่ ผู้ประกอบการนำเข้าส่งออกกล้วยไม้ พนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ และผู้ที่สนใจทั่วไป โดยได้แจกจ่ายคู่มือฯ ให้กับเกษตรกร ผู้เพาะเลี้ยงกล้วยไม้ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ด่านตรวจพืช รวมจำนวน 86 เล่ม

4) ประเมินผลการถ่ายทอดความรู้โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนโดยผู้เข้าฝึกอบรม มีความรู้หลังอบรมเพิ่มขึ้น และประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบสอบถาม ผู้เข้าฝึกอบรม มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก















2. ชื่อผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ การถ่ายทอดองค์ความรู้ของผักหวานบ้านพันธุ์สายน้ำผึ้งที่มีคุณค่าทางโภชนาการจากแหล่งผลิตของเกษตรกร

สรุปผลการดำเนินงานการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาการเกษตร

ดำเนินการจัดกิจกรรมถ่ายทอดตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของการนำผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตร เรื่อง : องค์ความรู้ของผักหวานบ้านพันธุ์สายน้ำผึ้งที่มีคุณค่าทางโภชนาการจากแหล่งผลิตของเกษตรกร วันที่ 26 กันยายน 2565 ณ ห้องประชุมศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม และระบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Application Zoom โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร นักวิชาการ นักวิจัย และพนักงานราชการ ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม จำนวน 32 ราย ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้งานวิจัยผักหวานบ้าน โดย กรมวิชาการเกษตร

กิจกรรมที่ 2 ช่องทางการสร้างรายได้จากการเพาะกล้าผักหวานบ้าน โดย ผู้ปลูกและจำหน่ายผักหวานบ้านพันธุ์สายน้ำผึ้ง ในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

กิจกรรมที่ 3 การประยุกต์เมนูอาหาร เมนูร่วมสมัยจากผักหวานบ้าน ผ่านคลิปวิดีโอ และการสาธิตการทำเมนูจากผักหวานบ้าน

ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ทำให้เกษตรกรได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการถ่ายทอดตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของการนำผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตร ความหลากหลายทางพันธุกรรมของผักหวานบ้าน การปลูก การขยายพันธุ์ การเก็บเกี่ยว และช่องทางการจำหน่าย มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อเสนอแนะ ระหว่างเกษตรกรและวิทยากร ทำให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกรโดยตรง สามารถนำไปใช้และพัฒนาต่อยอดกับอาชีพปัจจุบัน และสร้างรายได้ในอนาคต ทั้งนี้คณะทำงานได้จัดทำเอกสารเผยแพร่ เรื่อง องค์ความรู้ของผักหวานบ้านพันธุ์สายน้ำผึ้งที่มีคุณค่าทางโภชนาการจากแหล่งผลิตของเกษตรกร จำนวน 100 เล่ม เผยแพร่ให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป











ตัวชี้วัดที่ 2 ระดับความสำเร็จของการคัดเลือกองค์ความรู้ เพื่อจัดทำแอพพลิเคชั่น “รู้จริงเรื่องพืชกับกรมวิชาการเกษตร”

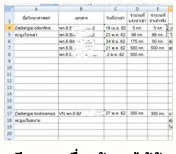
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช โดยคณะทำงานคัดเลือกองค์ความรู้ของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อถ่ายทอดผ่าน Smart box และ Application ได้ดำเนินการจัดทำองค์ความรู้ของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชที่เหมาะสมเพื่อถ่ายทอดให้เกษตรกรในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ผ่าน แอปพลิเคชั่น “รู้จริงเรื่องพืชกับกรมวิชาการเกษตร” ปี พ.ศ. 2565 จำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

1. การขึ้นทะเบียนแปลงเพาะกล้าไม้ต้นในบัญชีอนุสัญญาไซเตส





เตรียมโรงเรือน/สถานที่เพาะเลี้ยง



เตรียมรายชื่อ/ข้อมูลไม้ต้น ที่จะขอขึ้นทะเบียน



หลักฐานแหล่งที่มา



ติดต่อด้วยตัวเอง/ไปรษณีย์



คำขอขึ้นทะเบียนฯ (แบบ พ.พ. 15) พร้อมหลักฐาน

2. การขึ้นทะเบียนแปลงปลูกไม้ต้นในบัญชีอนุสัญญาไซเตส เพื่อการส่งออก









3. มะปรางพันธุ์หวานทองประมูลพรหมณีพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามกฎหมาย
4. เรื่องน่ารู้ของการคุ้มครองพันธุ์พืช ไม้ดอกสกุลขมิ้น (*Curcuma* spp.)
5. ปอกะบิดกับการใช้ประโยชน์ระดับท้องถิ่น
6. แหล่งพันธุกรรมและคุณค่าผักหวานบ้านพันธุ์ดี

การประเมินคุณภาพ

ตัวชี้วัดที่ 3 ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการ

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช โดยกลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช ได้จัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ การแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ตามมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์ พ.ศ. 2542 โดยกลุ่มเป้าหมาย/ผู้รับบริการ ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ/หน่วยงานในกำกับภาครัฐ สถาบันการศึกษา เอกชน และบุคคลธรรมดา พบว่ามีผู้ตอบแบบสำรวจ จำนวน 27 ราย และมีความพึงพอใจมากกับการให้บริการของหน่วยงาน

ตัวชี้วัดที่ 4 ระดับความสำเร็จของการปรับปรุงกระบวนการหรือการให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิคส์ (e-service)

คณะทำงานปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้พิจารณาทบทวนกระบวนการของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชที่ต้องปรับปรุง ซึ่งกระบวนการที่คัดเลือกมาทำการปรับปรุงคือ “กระบวนการตอบรับประกาศโฆษณาคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ผ่าน QR code” จึงได้จัดทำแผนปรับปรุงกระบวนการ โดยกลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช ผู้รับผิดชอบงานดังกล่าว ได้ออกแบบแบบฟอร์มการตอบรับ และจัดทำ QR code ประกาศโฆษณาคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ซึ่งได้ส่งประกาศโฆษณาฯ พร้อมการตอบรับประกาศในรูปแบบ QR code ทั่วประเทศ จำนวน 6 ครั้ง โดยผู้ส่งแบบตอบรับพอใจ-พอใจมากที่สุดในการปรับปรุงกระบานการดังกล่าว ร้อยละ 100 และคณะทำงานฯ ได้แบบรายงานผลการดำเนินการปรับปรุงกระบวนการ และพิจารณาสรุปผลการดำเนินการดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว

มิติภายใน

การประเมินประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดที่ 5 ร้อยละความสำเร็จของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายภาพรวม

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายภาพรวม เป็นไปตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ร้อยละ 100

ตัวชี้วัดที่ 6 ร้อยละความสำเร็จของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุน

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุน เป็นไปตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ร้อยละ 100

ตัวชี้วัดที่ 7 ระดับความสำเร็จของการรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณตามแบบรายงาน สงป.301/302 โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศผ่านโปรแกรม Scorecards Cockpit Enterprise

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้รายงานแผน/ผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายงบประมาณงานวิจัยที่ได้รับอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ครบถ้วนตามที่ได้รับจัดสรร ประกอบด้วย

1. บริหารจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเกษตร กิจกรรมบริหารความหลากหลายทางชีวภาพ

1.1 รวบรวมตัวอย่างพรรณไม้ใหม่เพื่อการศึกษาอ้างอิงทางวิชาการด้านพฤกษศาสตร์และอนุกรมวิธานพืชในพิพิธภัณฑ์พืช

1.2 การดูแลและรักษาตัวอย่างพรรณไม้เดิมภายในและภายนอกพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพให้คงสภาพและพร้อมใช้งานเพื่อการศึกษาอ้างอิงทางวิชาการด้านพฤกษศาสตร์และอนุกรมวิธานพืช

1.3 การบริหารจัดการฐานข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพให้อยู่ในสภาพและพร้อมใช้งานในระบบสารสนเทศภายใน

2. การออกใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติ ได้แก่

2.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

2.2 พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518

ตัวชี้วัดที่ 8 ระดับความสำเร็จของการดำเนินการตามมาตรการประหยัดพลังงานของส่วนราชการการพัฒนาองค์การ

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้แต่งตั้ง “คณะทำงานลดใช้พลังงาน” คำสั่งที่ 37/2564 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2564 เพื่อวางแผน ติดตาม และรายงานผล ตามมาตรการประหยัดพลังงานด้านไฟฟ้าและน้ำมัน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งผลการดำเนินงานเกิดความสำเร็จของการดำเนินการตามมาตรการประหยัดพลังงานของส่วนราชการเป็นไปตามแผนปฏิงานที่ระดับ 5

ตัวชี้วัดที่ 9 ระดับความสำเร็จของการถ่ายทอดตัวชี้วัดของหน่วยงานสู่ระดับบุคคล

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินการถ่ายทอดตัวชี้ของสำนักฯ สู่ระดับหน่วยงาน (กลุ่ม/ฝ่าย) จำนวน 12 ตัวชี้วัด โดย กลุ่ม/ฝ่าย ดำเนินการถ่ายทอดตัวชี้วัดสู่ระดับบุคคล เพื่อมอบหมายหน้าที่ให้ดำเนินการจัดทำและรายงานผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน พร้อมทั้งลงระบบผ่านโปรแกรมสารสนเทศทรัพยากรบุคคลกรมวิชาการเกษตร (DPIS)

ตัวชี้วัดที่ 10 ระดับความสำเร็จของการดำเนินการ/โครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช โดยกลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินการโครงการจัดทำร่างระเบียบคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการขอจัดสรร ขอเงินช่วยเหลือหรือขอเงินอุดหนุนจากกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. .... (มาตรา 57 (2)) ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดกรอบประเด็นเกี่ยวกับโครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เป็นโครงการการดำเนินการจัดทำร่างระเบียบคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการขอจัดสรร ขอเงินช่วยเหลือ หรือขอเงินอุดหนุนจากกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชตามมาตรา 57 (2) ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 โดยได้จัดทำแผนการการดำเนินงานโครงการ และวิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการดังกล่าว และจัดประชุมคณะทำงานเพื่อพิจารณาร่างระเบียบฯ พร้อมรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชนและหน่วยงานภายนอกกรมวิชาการเกษตรและนำมาปรับแก้ไขร่างระเบียบฯ ดังกล่าว และจัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจการเข้ามามีบทบาทของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับโครงการจัดทำร่างระเบียบคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชฯ (มาตรา 57 (2)) โดยสรุปผลคะแนนการประเมินความพึงพอใจ พบว่าพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 85 และพึงพอใจมาก ร้อยละ 15 และสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน และเผยแพร่สรุปผลการดำเนินงานโครงการจัดทำร่างระเบียบคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชฯ (มาตรา 57 (2)) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร เพื่อให้ประชาชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบ และจัดทำสรุปบทเรียน และแนวทางข้อเสนอแนะของการดำเนินงานโครงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการในโครงการจัดทำร่างระเบียบคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการขอจัดสรร ขอเงินช่วยเหลือหรือขอเงินอุดหนุนจากกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. .... (มาตรา 57 (2)) เสนอต่อผู้บริหารสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช และได้รับความเห็นชอบเรียบร้อยแล้ว

ตัวชี้วัดที่ 11 ระดับความสำเร็จของการจัดการความรู้

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินงานตามตัวชี้วัด “ระดับความสำเร็จของการจัดการความรู้” โดยได้แต่งตั้งคณะทำงานการจัดการความรู้ของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อดำเนินการจัดการความรู้ตามกระบวนการจัดการความรู้ (KM Process) ซึ่งคณะทำงานได้คัดเลือกกระบวนงานการขอหนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์ นำมาจัดทำเป็น “คู่มือการขอหนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์แบบอิเล็กทรอนิกส์เชื่อมโยง ณ จุดเดียว” โดยมอบหมายให้กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืชเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดทำคู่มือฯ ดังกล่าว ซึ่งในคู่มือประกอบด้วยเนื้อหาสาระ ดังต่อไปนี้

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอนุสัญญาไซเตส
2. พืชอนุรักษ์ คำนิยามและความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชอนุรักษ์
3. การตรวจสอบชื่อและระเบียบการค้าพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตส
4. การยื่นคำขอหนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์แบบอิเล็กทรอนิกส์
5. การออกหนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์แบบอิเล็กทรอนิกส์

อนึ่ง ได้เผยแพร่ “คู่มือการขอหนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์แบบอิเล็กทรอนิกส์เชื่อมโยง ณ จุดเดียว” บนเว็บไซต์สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช (https://www.doa.go.th/pvp/wp-content/uploads/2022/09/KM-NSW.pdf) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผู้ประกอบการและประชาชนผู้สนใจทั่วไป



ตัวชี้วัดที่ 12 ระดับความสำเร็จของการควบคุมภายใน

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้แต่งตั้ง “คณะทำงานควบคุมภายในสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช” คำสั่งที่ 33/2565 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2565 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง ระบบควบคุมภายในของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชให้สอดคล้องกับมาตรการควบคุมภายใน ตามระเบียบของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งผลการดำเนินงานเกิดความสำเร็จของการการควบคุมภายในเป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน ที่ระดับ 5



ผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 มีเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้มีการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ด้วยการให้สิทธิและความคุ้มครองตามกฎหมาย และเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ และพัฒนาการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน









1. การจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่



พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 กำหนดให้นักปรับปรุงพันธุ์พืชที่ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยจนได้พันธุ์พืชใหม่ หากประสงค์จะขอรับการคุ้มครองเป็นพันธุ์พืชใหม่ พันธุ์พืชนั้นต้องมีคุณสมบัติ คือ มีความสม่ำเสมอ และความคงตัวของลักษณะประจำพันธุ์ มีความแตกต่างจากพันธุ์อื่นอย่างเด่นชัดที่ปรากฏอยู่ในวันที่ขอจดทะเบียน และต้องไม่มีการนำส่วนขยายพันธุ์มาใช้ประโยชน์ ขาย จำหน่าย จ่ายแจก ทั้งภายในและนอกราชอาณาจักรเกินกว่า 1 ปี ก่อนวันยื่นขอจดทะเบียน โดยสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ณ กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ปัจจุบันรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกาศรายชื่อชนิดพืชใหม่ที่สามารถขอรับการคุ้มครองแล้ว จำนวน 103 ชนิด **(ภาคผนวก 1)** (ณ วันที่ 12 กันยายน 2565) โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีประกาศกำหนดชนิดพืชเป็นพันธุ์พืชใหม่ที่จะได้รับความคุ้มครองเพิ่ม 3 ชนิด ได้แก่ เห็ด สกุลเห็ดแห พืชพุทธรักษา และพืชสกุลหม่อน

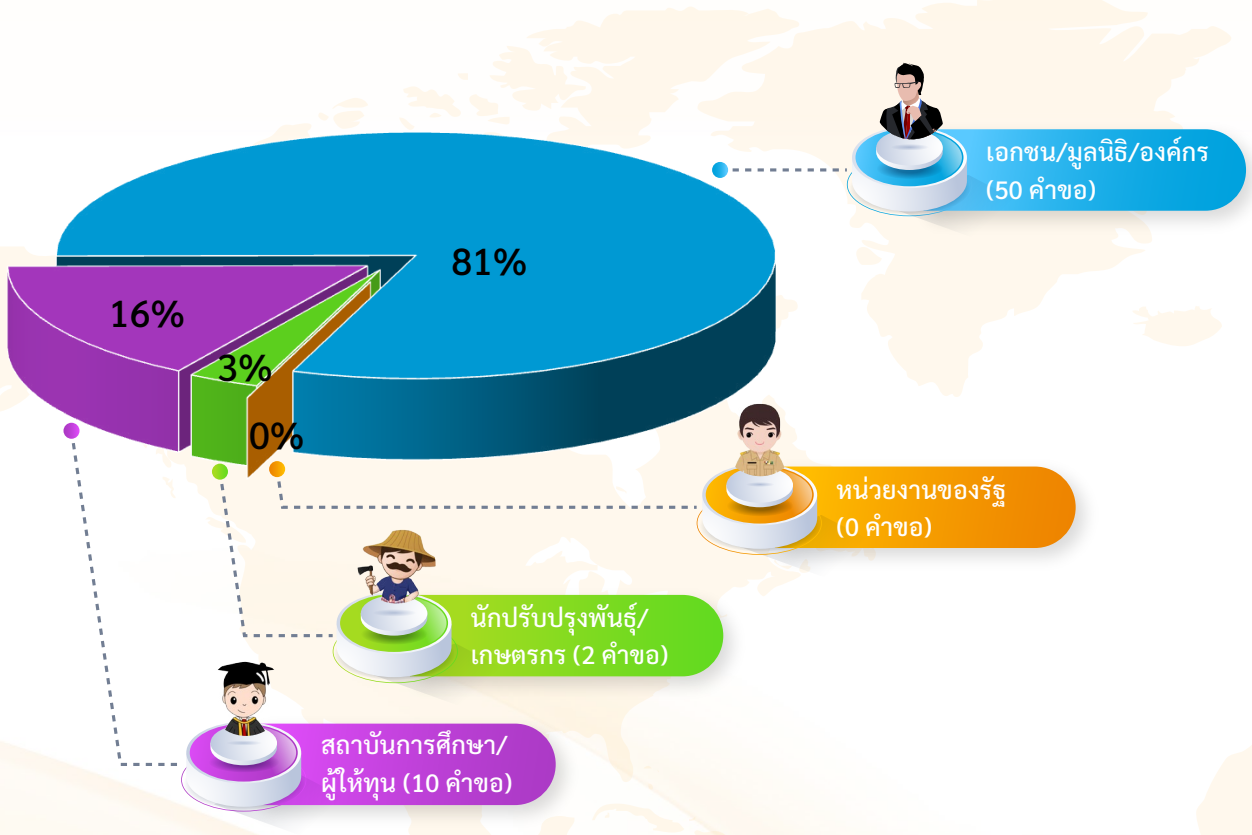
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 **(ภาคผนวก 2)** ดังนี้

1.1 การตรวจสอบและรับคำขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

เมื่อมีผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นของพันธุ์พืชที่ยื่นขอจดทะเบียน จากข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารและหลักฐานประกอบคำขอ หากเอกสารถูกต้องครบถ้วน สามารถรับคำขอได้ทันที หากเอกสารไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้ผู้ยื่นคำขอฯ ยื่นเอกสารเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วน จึงดำเนินการรับคำขอได้

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีจำนวนคำขอทั้งหมด 62 คำขอ จำแนกตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ ได้แก่ เอกชน/มูลนิธิ/องค์กร 50 คำขอ นักปรับปรุงพันธุ์/เกษตรกร 2 คำขอ และสถาบันการศึกษา/ผู้ให้ทุน 10 คำขอ

แผนภูมิแสดงจำนวนคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ แบ่งตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564–กันยายน 2565)



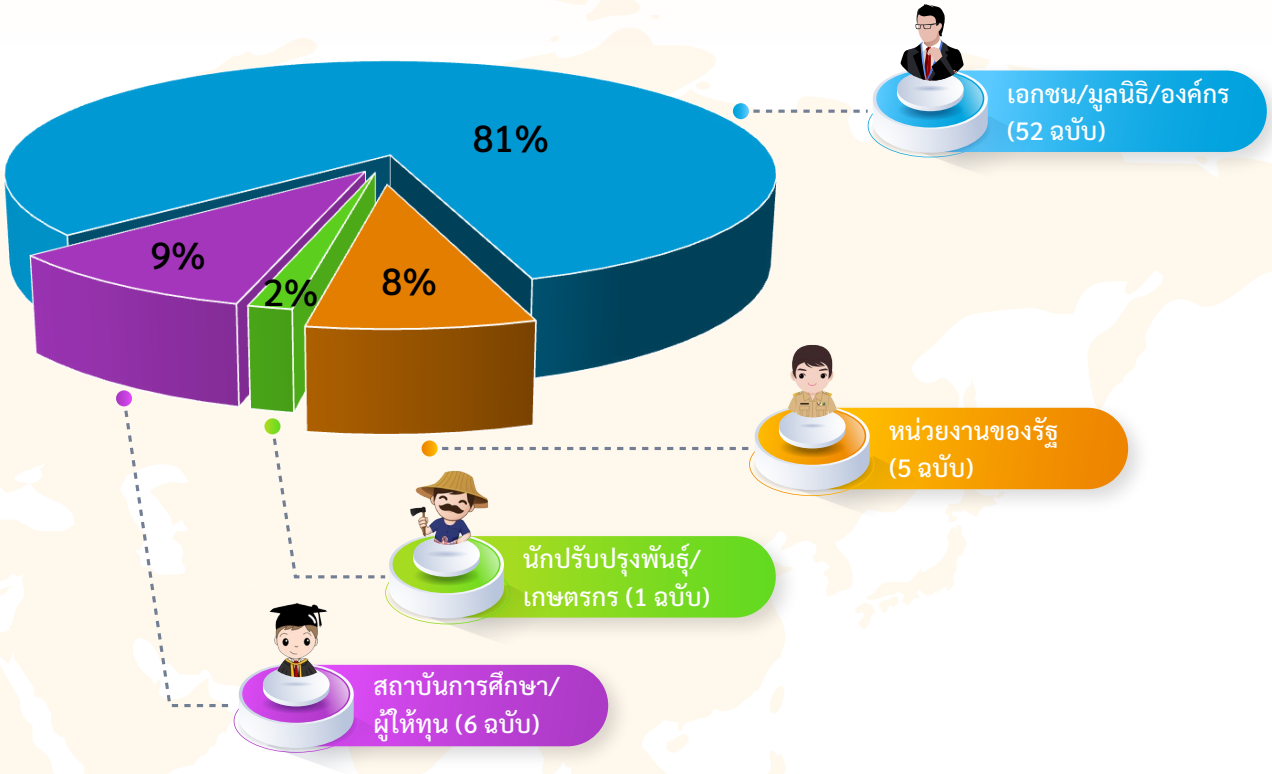
1.2 การตรวจสอบภาคสนาม (DUS examination)

เมื่อรับคำขอเรียบร้อยแล้ว คณะทำงานตรวจสอบภาคสนามของแต่ละชนิดพืชจะพิจารณาข้อมูลเพื่อหาพันธุ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงที่จะใช้ปลูกเปรียบเทียบและกำหนดแปลงปลูกทดสอบ เพื่อจะตรวจสอบพันธุ์พืชที่ขอจดทะเบียนว่ามีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลการเก็บบันทึกลักษณะของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ กรมวิชาการเกษตรจะแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบภาคสนามทำหน้าที่ประเมินผลการปลูกทดสอบดังกล่าว

1.3 การออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่จำนวน 64 ฉบับ **(ภาคผนวก 3)** จำแนกตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ ได้แก่ เอกชน/มูลนิธิ/องค์กร 52 ฉบับ หน่วยงานภาครัฐ 5 ฉบับ นักปรับปรุงพันธุ์/เกษตรกร 1 ฉบับ และสถาบันการศึกษา/ผู้ให้ทุน 6 ฉบับ

แผนภูมิแสดงจำนวนหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่
แบ่งตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564–กันยายน 2565)



ภาพกิจกรรมตรวจภาคสนามเพื่อการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่



















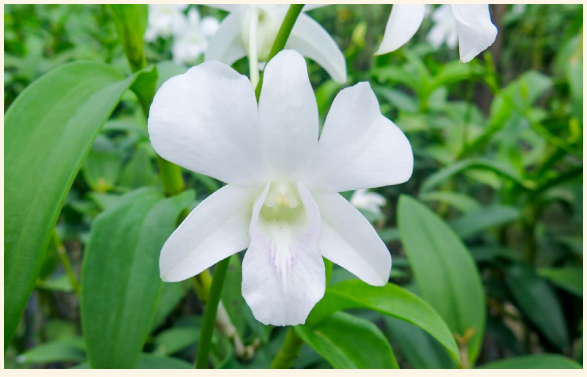

SHOT ON MI 10T PRO







ตัวอย่างพันธุ์พืชที่ได้รับการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565



ชนิดพืช กล้วยไม้สกุลหวาย
ชื่อพันธุ์ **ซากุระไวท์ นูวี่**

โดย ว่าที่ร้อยตรี ชัชวาลย์ เกตุแก้ว





ชนิดพืช ถั่วฝักยาว
ชื่อพันธุ์ **ลำน้ำชี 2**

โดย บริษัท อีสท์ เวสท์ ซีด จำกัด



ชนิดพืช แตงกวา
ชื่อพันธุ์ **ทีเอส 34533**

โดย บริษัท อีสท์ เวสท์ ซีด จำกัด



ชนิดพืช มะเขือเทศ
ชื่อพันธุ์ **ทีดี593**

โดย บริษัท ซินเจนทา ครอป โปรเทคชั่น เอจี

ชนิดพืช ข้าว
ชื่อพันธุ์ หอมแม่โจ้ 9

โดย สานักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) และมหาวิทยาลัยแม่โจ้



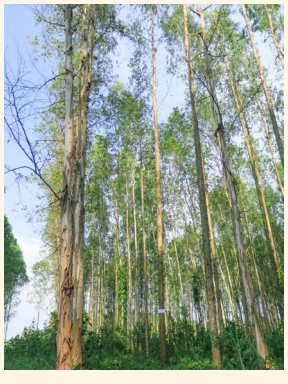
ชนิดพืช ข้าวโพด (*Zea mays* L.)
ชื่อพันธุ์ นครสวรรค์ 4

โดย กรมวิชาการเกษตร



ชนิดพืช ยูคาลิปตัส (*Eucalyptus* L'Hér.)
ชื่อพันธุ์ พีที 95

โดย บริษัท ทรีเทค จำกัด





ชนิดพืช สับปะรด *Ananas comosus* (L.) Merr.
ชื่อพันธุ์ ศรีวิชัย

โดย สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย





2. การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า

2.1 มาตรา 52

มาตรา 52 กำหนดว่า ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามกฎกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปหรือพันธุ์พืชป่า เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และการทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2553 และกรมวิชาการเกษตร ได้ออกประกาศกรมฯ เรื่อง กำหนดแบบคำขออนุญาต และแบบข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์จากการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป หรือพันธุ์พืชป่า เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า พ.ศ. 2555 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2555 โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการยื่นคำขออนุญาต ออกหนังสืออนุญาต และจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 **(ภาคผนวก 4)**

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้ดำเนินการประชุมคณะทำงานเพื่อพิจารณาข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า จำนวน 7 ครั้ง ได้ดำเนินการออกหนังสืออนุญาตเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า (ค.พ. 11) จำนวน 11 ฉบับ และได้ทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า (ค.พ. 12) จำนวน 9 ฉบับ จำแนกตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ ได้แก่ หน่วยงานเอกชน 4 ฉบับ สถาบันการศึกษาร่วมกับหน่วยงานให้ทุน 2 ฉบับ สถาบันการศึกษา 1 ฉบับ และเกษตรกร 2 ฉบับ







2.2 มาตรา 53

มาตรา 53 กำหนดให้ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่าหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของพืชดังกล่าว โดยมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางการค้า ให้แจ้งเป็นหนังสือตามแบบแนบท้ายระเบียบต่ออธิบดีกรมวิชาการเกษตร ตามระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชว่าด้วย การศึกษา ทดลอง หรือวิจัย พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางการค้า พ.ศ. 2547 ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารแล้ว พบว่าถูกต้อง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งการรับทราบต่อผู้แจ้ง โดยที่ผู้แจ้งต้องไม่ส่งมอบพันธุ์พืชดังกล่าวให้แก่ผู้อื่น และเมื่อสิ้นสุดการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ผู้แจ้งต้องส่งผลการศึกษาทดลอง หรือวิจัยนั้นให้แก่กรมวิชาการเกษตรเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนต่อไป โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปหรือพันธุ์พืชป่า ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ตามมาตรา 53 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 **(ภาคผนวก 5)**

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้ดำเนินการออกหนังสือแบบตอบรับการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมว่าด้วยการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าวที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ตามมาตรา 53 จำนวน 91 ฉบับ จำแนกตามประเภทของผู้แจ้งฯ ได้แก่ สถาบันการศึกษา 74 ฉบับ และหน่วยงานกำกับภาครัฐ 17 ฉบับ

3. การขึ้นทะเบียนชุมชนและการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

ผลการดำเนินงานการขึ้นทะเบียนชุมชนและการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

3.1 การดำเนินงานการขึ้นทะเบียนชุมชนของชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอก

1. สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ร่วมกับชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอก จัดประชุมผู้แทนชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอกเรื่องแนวทางการขึ้นทะเบียนชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอกและการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของลั่นทมพันธุ์ชมพูปราจีน เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2564 ณ เทศบาลตำบลโคกมะกอก อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยที่ประชุมมีมติเห็นชอบการดำเนินงานขึ้นทะเบียนชุมชนและการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ 1) ชนิดพืชที่ขอจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นคือ “พืชลั่นทม” 2) ชื่อพันธุ์ที่ขอจดทะเบียน

เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นคือ “พันธุ์ชมพูปราจีน” 3) ชื่อชุมชนที่ขอขึ้นทะเบียนชุมชนคือ “ชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอก” 4) ขอบเขตชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอก ประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 (บ้านดงคุย) หมู่ 2 (บ้านเกาะแล้ง) หมู่ 3 (บ้านหนองรวง) หมู่ 4 (บ้านโนนห้อม) บางส่วน หมู่ 7 (บ้านดงยาง) บางส่วน และหมู่ 11 (บ้านดอนใหญ่) 5) ตัวแทนชุมชนที่เป็นผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนชุมชน คือ นายกอบกฤต เกษตรากสิกรรม เป็นผู้แทนชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอกในการดำเนินการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนชุมชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 6) ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นแทนชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอก คือ นายกเทศมนตรีตำบลโคกมะกอก 7) รายชื่อสมาชิกกลุ่มผู้อนุรักษ์ลั่นทมพันธุ์ชมพูปราจีน จำนวน 6 ราย

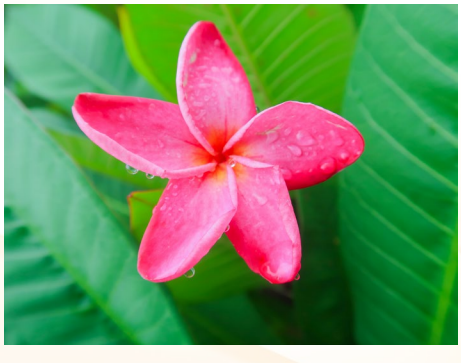






2. สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช จัดประชุมหารือการจัดทำร่างคำขอขึ้นทะเบียนชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอก (คพ.3) และร่างแบบคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของลั่นทมพันธุ์ชมพูปราจีน (คพ.5) เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2565 ณ ห้องประชุมสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดปราจีนบุรี ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เกษตรอำเภอ เทศบาลตำบลโคกมะกอก ผู้แทนชุมชน และเกษตรกรที่ประชุมมีมติเห็นชอบร่างคำขอฯ ทั้ง 2 ฉบับ







3.2 การดำเนินงานการขึ้นทะเบียนชุมชนของชุมชนตำบลบ้านไร่

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ร่วมกับผู้แทนชุนชนตำบลบ้านไร่ ศูนย์วิจัยพืชไร่ชัยนาท และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรอุทัยธานี ได้ประชุมหารือร่วมกันเพื่อคัดเลือกข้าวโพดพันธุ์เทียนบ้านไร่พันธุ์พื้นเมืองที่มีศักยภาพเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2565 ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรอุทัยธานี อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี โดยมีนายฉลอง เกิดศรี ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพืชไร่ชัยนาท นางสุภาพร สุขโต นักวิชาการเกษตรชำนาญการ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรอุทัยธานี ตัวแทนเกษตรกรชุมชนบ้านไร่ นางสาววาสนา มั่งคั่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ นายปณิพัท กฤษสมัคร นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ และทีมงานจากสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ประชุมหารือร่วมกันเพื่อคัดเลือกข้าวโพด พันธุ์เทียนบ้านไร่ในระยะฝักสด เพื่อคัดเลือกลักษณะประจำพันธุ์ให้ตรงตามความต้องการของชุมชน เพื่อนำข้าวโพดพันธุ์เทียนบ้านไร่มาขอจดทะเบียนคุ้มครองเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของชุมชนต่อไป











4. กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

ผลการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครอง พันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงพันธุ์พืชและพัฒนาพันธุ์พืชให้มีพันธุ์พืชใหม่เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม อันเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทางด้านเกษตรกรรมโดยการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจด้วยการให้สิทธิและคุ้มครองพันธุ์พืชตามกฎหมาย เพื่อเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชมีรายได้มาจากการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืช ข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ ดอกผลและผลประโยชน์อื่นใดที่เกิดจากกองทุน โดยกำหนดให้นำเงินกองทุนไปใช้จ่ายในการบริหารงานกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใดๆ ของชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การวิจัยและการพัฒนาพันธุ์พืชทั่วประเทศ

กองทุนฯ เข้าสู่ระบบการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน ตามมาตรฐานสากล ตั้งแต่ ปีบัญชี พ.ศ. 2555 โดยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะประธานคณะกรรมการได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงประเมินผลการดำเนินงานร่วมกับกระทรวงการคลัง เพื่อวัดผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน 6 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การเงิน ด้านที่ 2 การสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านที่ 3 การปฏิบัติการ ด้านที่ 4 การบริหารทุนหมุนเวียน ด้านที่ 5 การปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหารทุนหมุนเวียน พนักงานและลูกจ้าง และด้านที่ 6 การดำเนินงานตามนโยบายรัฐ/กระทรวงการคลัง ในปีบัญชี พ.ศ. 2565 กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ได้รับแจ้งผลการประชุมคณะทำงานจัดทำบันทึกข้อตกลงและประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน มีมติเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2564 ให้งดเว้นการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2565 เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 จนถึงปัจจุบัน) กรมวิชาการเกษตรใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินการตามภารกิจของกองทุนฯ โดยใช้จ่ายจากเงินงบประมาณรายได้ประจำปี ไม่ได้ใช้จ่ายเงินกองทุนฯ จึงไม่สอดคล้องกับการดำเนินงานของทุนหมุนเวียน ดังนั้น คณะอนุกรรมการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ 1/2565 เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2565 ให้งดเว้นการประเมินผล การดำเนินงานทุนหมุนเวียนตามเกณฑ์การประเมินผลกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปีบัญชี พ.ศ. 2565

โดยในปี พ.ศ. 2565 กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ดังนี้

1. ด้านการเงิน

1.1 รายได้ของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

เงินรายได้ที่เข้าสู่กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ได้จากการรับจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ รายได้จากค่าธรรมเนียมออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ รายได้จากค่าธรรมเนียมรายปี และรายได้จากข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 ประจำปีบัญชี พ.ศ. 2565

ตารางแสดงรายได้กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2565 (ทุนปีปฏิทิน)

เดือน/ปี 2565	รายได้ (บาท)
มกราคม	39,267.69
กุมภาพันธ์	114,500
มีนาคม	81,647
เมษายน	19,000
พฤษภาคม	82,610
มิถุนายน	33,100
กรกฎาคม	16,200
สิงหาคม	78,800
กันยายน	71,000
ตุลาคม	43,717.51
พฤศจิกายน	97,600
ธันวาคม	97,700
รวม	**775,142.20**
รายได้รวมสะสมจนถึงปี 2564	**5,016,334.05**
รายได้รวมสะสมจนถึงปัจจุบัน	**5,791,476.25**

ปัจจุบันกองทุนมีเงินรวมทั้งสิ้นเป็นเงิน 5,791,476.25 บาท (ห้าล้านเจ็ดแสนเก้าหมื่นหนึ่งพันสี่ร้อยเจ็ดสิบหกบาทยี่สิบห้าสตางค์)

2. การจัดฝึกอบรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

กองทุนได้จัดฝึกอบรมครบตามแผนงานโครงการการฝึกอบรมให้ความรู้กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2565 แล้ว จำนวน 3 ชุมชน ดังนี้

1) ครั้งที่ 1 ณ ชุมชนตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2565
2) ครั้งที่ 2 ณ ชุมชนเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2565
3) ครั้งที่ 3 ณ ชุมชนตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2565

กองทุนได้ฝึกอบรมประจำปี พ.ศ. 2565 เรียบร้อยแล้ว โดยชุมชนได้รับความรู้ด้านกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและแนวทางการดำเนินของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช และมีผลการประเมินความรู้ฯ เกินร้อยละ 90 ทั้ง 3 ชุมชน





















3. การจัดทำกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

3.1 (ร่าง) ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช เรื่องแนวทางหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายเงินกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ....

กองทุนได้ดำเนินการจัดทำ (ร่าง) ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช เรื่องแนวทางหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายเงินกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. .... โดยร่างประกาศ ดังกล่าว ได้ผ่านความเห็นชอบหลักการจากคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชแล้ว ในคราวการประชุมคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 1/2565 เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2565 ที่ประชุมมีมติให้กรมวิชาการเกษตรนำร่างประกาศฉบับดังกล่าวมาปรับแก้ไขตามที่คณะกรรมการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และกรมฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข และจัดทำขั้นตอนการดำเนินงานของร่างประกาศฯ ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเรียบร้อยแล้ว เตรียมเสนอคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อพิจารณาเห็นชอบและประกาศใช้ต่อไป

3.2 (ร่าง) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอจัดสรรขอเงินช่วยเหลือหรือขอเงินอุดหนุนจากกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ....

กองทุนได้ดำเนินจัดทำ (ร่าง) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอจัดสรรขอเงินช่วยเหลือหรือขอเงินอุดหนุนจากกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. .... โดยร่างระเบียบฯ ได้เสนอให้คณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชพิจารณาแล้ว ในคราวการประชุมคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2564 โดยที่ประชุมมีมติให้กรมวิชาการเกษตร นำร่างระเบียบดังกล่าวมาปรับแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และให้เสนอคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อพิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป

จากนั้นกองทุนได้นำร่างระเบียบฯ ดังกล่าว ไปปรับปรุงแก้ไขโดยรับฟังความคิดเห็นจากคณะทำงานกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2564 และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2564 และได้นำร่างระเบียบฯ ดังกล่าว ส่งให้กรมบัญชีกลางให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยกรมบัญชีกลางได้ส่งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะให้กรมวิชาการเกษตร เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565 ซึ่งกรมวิชาการเกษตรได้ปรับแก้ไขร่างระเบียบฯ ตามข้อเสนอแนะของกรมบัญชีกลางเสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้นำร่างระเบียบฯ เสนอขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2565 เป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยไม่มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และได้นำร่างระเบียบฯ เสนอคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 1/2565 เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2565 มติที่ประชุมเห็นชอบหลักการ โดยให้ฝ่ายเลขานุการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และได้จัดประชุมหารือร่วมกับสำนักนิติการ กรมวิชาการเกษตร เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2565 เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ที่ประชุมมีมติเห็นชอบร่างระเบียบฯ และให้เสนอคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อพิจารณาเห็นชอบและประกาศใช้ต่อไป

4. การจัดทำแผนปฏิบัติการและคู่มือของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช โดยคณะทำงานบริหารจัดการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ของกรมวิชาการเกษตร ได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการระยะยาว แผนปฏิบัติการประจำปี และคู่มือต่างๆ ของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ดังนี้

4.1 แผนปฏิบัติระยะยาวของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ปี พ.ศ. 2566–2570 และแผนปฏิบัติงานกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชประจำปี พ.ศ. 2566

4.2 แผนปฏิบัติการสารสนเทศและดิจิทัลระยาว ปี พ.ศ. 2566–2570 และแผนปฏิบัติการสารสนเทศและดิจิทัล ประจำปี พ.ศ. 2566

4.3 แผนการบริหารทรัพยากรบุคคล ปี พ.ศ. 2566–2570 และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลประจำปี พ.ศ. 2566

4.4 คู่มือบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในประจำปี พ.ศ. 2565

ผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2518

1. พันธุ์พืชขึ้นทะเบียน

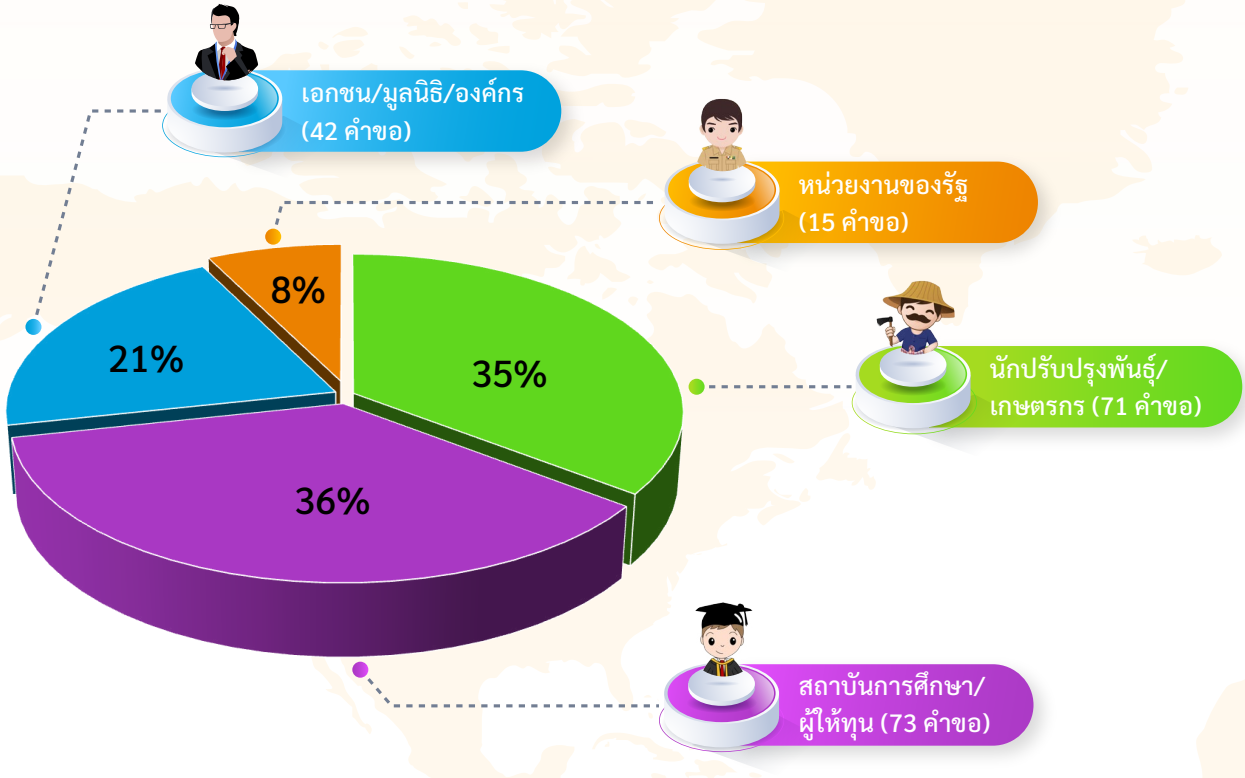
พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 28 กำหนดให้ ผู้ใดประสงค์จะได้รับหนังสือรับรองพืชชนิดใดเป็นพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน หรือพันธุ์พืชรับรอง ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2547

การออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน เป็นการบอกให้ทราบถึงลักษณะพันธุ์พืชที่มีความแตกต่างจากพันธุ์อื่นทั่วไปในพืชชนิดเดียวกัน เจ้าของหรือผู้ปรับปรุงพันธุ์พืชที่ต้องการนำพันธุ์พืชมาขึ้นทะเบียน ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร โดยแนบเอกสารแจ้งชนิดพืช ชื่อพันธุ์ แหล่งที่มา/ประวัติของพันธุ์ และลักษณะประจำพันธุ์ ตามที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด เมื่อผ่านการตรวจสอบและพิจารณาข้อมูลโดยคณะทำงานแล้ว เจ้าหน้าที่จะปิดประกาศโฆษณาเป็นเวลา 30 วัน หากไม่มีผู้ใดทักท้วง อธิบดีกรมวิชาการเกษตรจะออกหนังสือรับรอง ทั้งนี้ หนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน เปรียบเสมือนการทำบัตรประจำตัวพันธุ์พืชที่ได้จดแจ้งขึ้นทะเบียนไว้กับกรมวิชาการเกษตร ผู้ได้รับหนังสือรับรองจะไม่ได้รับสิทธิการคุ้มครองในแบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และหนังสือรับรองไม่ได้เป็นการรับรองลักษณะความดีเด่นของพันธุ์ที่รับรองนั้น



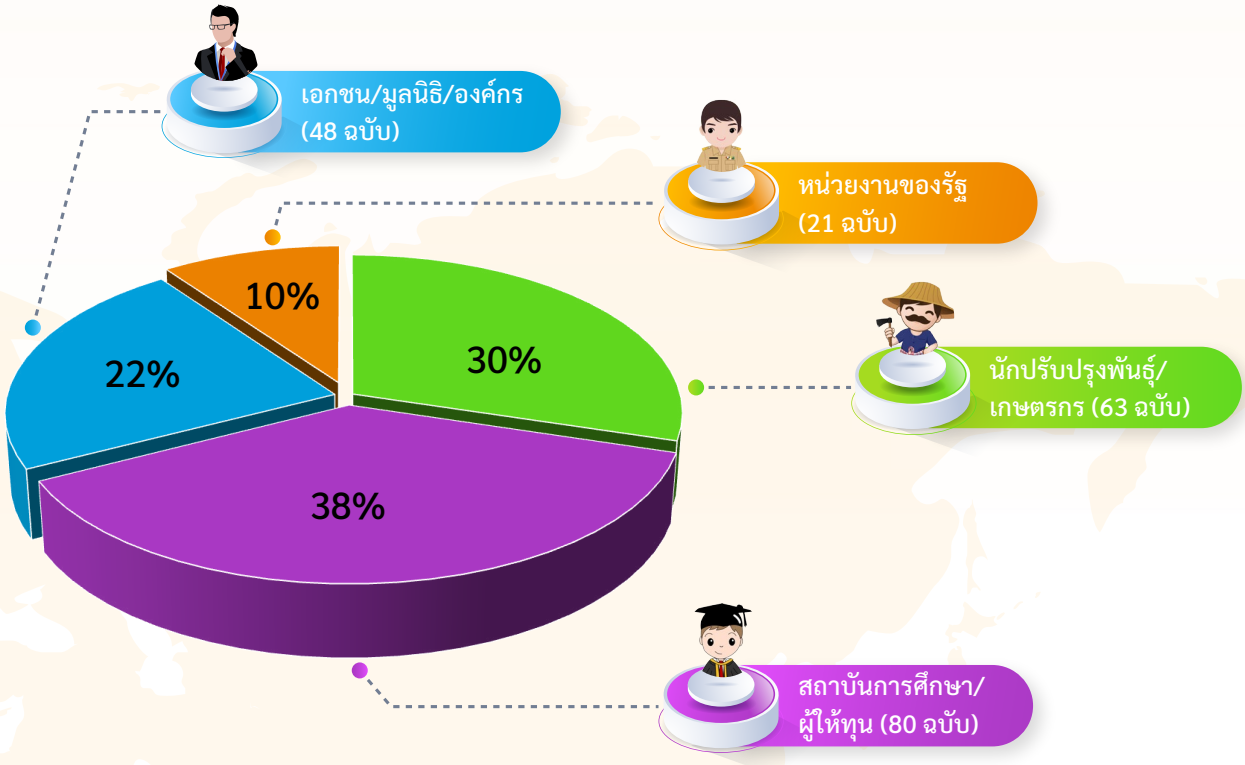
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม **(ภาคผนวก 6)** โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 รับคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน จำนวน 201 คำขอ แบ่งตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ ได้แก่ เอกชน/มูลนิธิ/องค์กร 42 คำขอ หน่วยงานภาครัฐ 15 คำขอ นักปรับปรุงพันธุ์/เกษตรกร 71 คำขอ และสถาบันการศึกษา/ผู้ให้ทุน 73 คำขอ

แผนภูมิแสดงจำนวนคำขอการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ แบ่งตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564–กันยายน 2565)

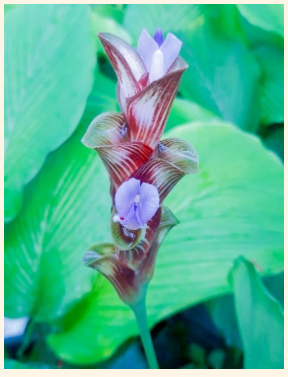


และปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน (ร.พ.2) รวมทั้งสิ้น 212 ฉบับ **(ภาคผนวก 7)** แบ่งตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ ได้แก่ เอกชน/มูลนิธิ/องค์กร 48 ฉบับ หน่วยงานภาครัฐ 21 ฉบับ นักปรับปรุงพันธุ์/เกษตรกร 63 ฉบับ และ สถาบันการศึกษา/ผู้ให้ทุน 80 ฉบับ

แผนภูมิแสดงจำนวนหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน (ร.พ.2)
แบ่งตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564–กันยายน 2565)



ตัวอย่างพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ชนิดพืช ไม้ดอกสกุลขมิ้น
ชื่อพันธุ์ **มณีทักษิณ**

โดย นายชัยภูมิ สุขสำราญ




ชนิดพืช บอน
ชื่อพันธุ์ **อันดามัน คัลเลอร์ฟูล**

โดย นายจิรภัทร เพ็งเหล็ง



ชนิดพืช กระท่อม
ชื่อพันธุ์ **ก้านเขียวนครศรีธรรมราช 1**

โดย บริษัท ชลายัน กรุ๊ป หาด ทราย แก้ว จำกัด



ชนิดพืช อะโวคาโด
ชื่อพันธุ์ **ชมภูสยาม**

โดย นายชุบ ฟื้นชมภู

ชนิดพืช ถั่วเขียว
ชื่อพันธุ์ เคยูเอ็มแอล8

โดย 1. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์




ชนิดพืช ถั่วฝักยาว
ชื่อพันธุ์ เสือลายพาดกลอน

โดย มูลนิธิชัยพัฒนา



ชนิดพืช ข้าวโพด
ชื่อพันธุ์ ยูพี 227

โดย มหาวิทยาลัยพะเยา



ชนิดพืช อ้อย
ชื่อพันธุ์ เกษตรไทย 1

โดย บริษัท เกษตรไทย อินเตอร์เนชั่นแนล ชูการ์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)




2. พืชอนุรักษ์

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 ได้มีการแก้ไขและประกาศใช้พระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เหตุที่มีการแก้ไขพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2526 ซึ่งเจตนารมณ์ของอนุสัญญาไซเตส มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองพืชป่าและสัตว์ป่ามิให้สูญพันธุ์ มุ่งเน้นที่การควบคุมการค้าระหว่างประเทศ โดยใช้ระบบหนังสืออนุญาตในการควบคุม กำกับ ดูแลการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานอนุสัญญาไซเตสด้านพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาฯ จึงได้มีการแก้ไขและเพิ่มเติมมาตราที่เกี่ยวกับพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตส ประกอบด้วยมาตรา 3 มาตรา 29 ทวิ มาตรา 29 ตรี มาตรา 29 จัตวา มาตรา 39 ตรี และมาตรา 61 ทวิ

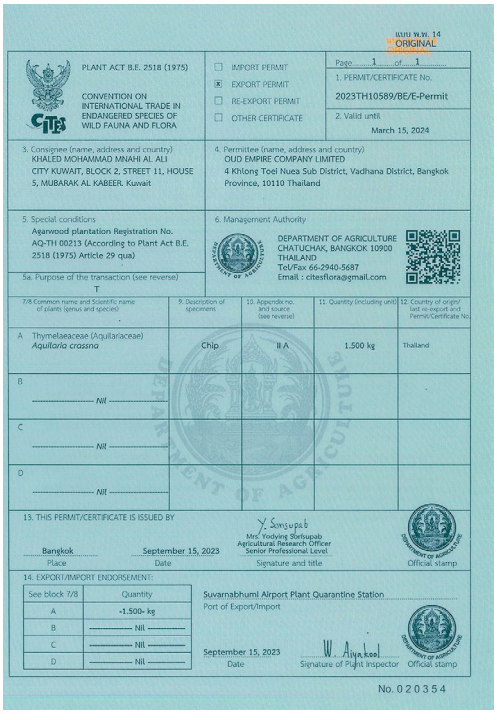
การดำเนินงานในส่วนของพืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

2.1 การออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 กำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์และซากของพืชอนุรักษ์ เว้นแต่ได้รับหนังสืออนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย (การนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์ และซากของพืชอนุรักษ์ต้องมีหนังสืออนุญาตไซเตส)

ขั้นตอนการขอหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ ผู้ประสงค์ขอหนังสืออนุญาตจะยื่นแบบคำขอหนังสืออนุญาต (แบบ พ.พ. 13) ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พร้อมพืชอนุรักษ์ที่จะส่งออก นำเข้า หรือนำผ่าน เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจเอกสารและพืชถูกต้องเรียบร้อย จึงออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ให้แก่ผู้ประสงค์ขอหนังสืออนุญาต **(ภาคผนวกที่ 8)**

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้ควบคุม กำกับ ดูแล การนำเข้า ส่งออก นำผ่านพืชอนุรักษ์และซากพืชอนุรักษ์ โดยออกหนังสืออนุญาตจำนวนทั้งสิ้น 11,273 ฉบับ โดยมีรายละเอียดดังนี้


แบบ พ.พ. 14
ORIGINAL

PLANT ACT B.E. 2518 (1975)
CONVENTION ON INTERNATIONAL TRADE IN ENDANGERED SPECIES OF WILD FAUNA AND FLORA

☐ IMPORT PERMIT
☒ EXPORT PERMIT
☐ RE-EXPORT PERMIT
☐ OTHER CERTIFICATE

Page 1 of 1
1. PERMIT/CERTIFICATE No.
2023TH10589/BE/E-Permit
2. Valid until
March 15, 2024

3. Consignee (name, address and country)
KHALED MOHAMMAD MNAHI AL ALI
CITY KUWAIT, BLOCK 2, STREET 11, HOUSE 5, MUBARAK AL KABEER. Kuwait

4. Permittee (name, address and country)
OUD EMPIRE COMPANY LIMITED
4 Khlong Toei Nuea Sub District, Vadhana District, Bangkok Province, 10110 Thailand

5. Special conditions
Agarwood plantation Registration No. AQ-TH 00213 (According to Plant Act B.E. 2518 (1975) Article 29 qua)

6. Management Authority
DEPARTMENT OF AGRICULTURE
CHATUCHAK, BANGKOK 10900
THAILAND
Tel/Fax 66-2940-5687
Email : citesflora@gmail.com

5a. Purpose of the transaction (see reverse)
T

7/8 Common name and Scientific name of plants (genus and species)	9. Description of specimens	10. Appendix no. and source (see reverse)	11. Quantity (including unit)	12. Country of origin/ last re-export and Permit/Certificate No.
A Thymelaeaceae (Aquilariaceae) *Aquilaria crassna*	Chip	II A	1.500 kg	Thailand
B ---------- Nil ----------				
C ---------- Nil ----------				
D ---------- Nil ----------				

13. THIS PERMIT/CERTIFICATE IS ISSUED BY
Bangkok (Place) — September 15, 2023 (Date)
Mrs. Yodying Sorsupab, Agricultural Research Officer, Senior Professional Level (Signature and title)
Official stamp

14. EXPORT/IMPORT ENDORSEMENT:

See block 7/8	Quantity
A	-1.500- kg
B	---------- Nil ----------
C	---------- Nil ----------
D	---------- Nil ----------

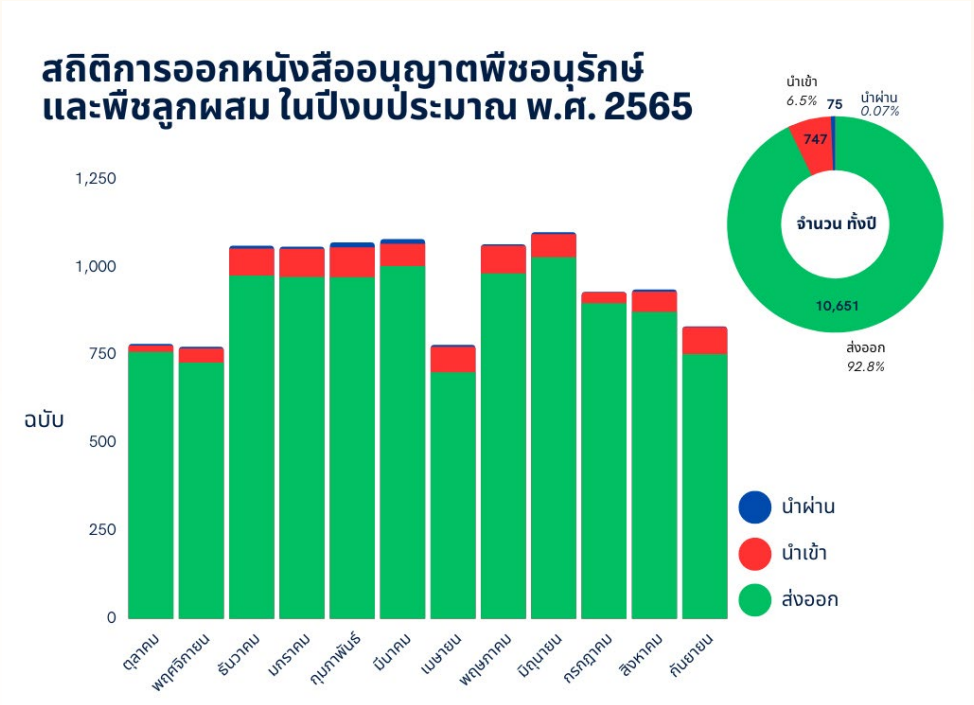
Suvarnabhumi Airport Plant Quarantine Station
Port of Export/Import
September 15, 2023 (Date)
Signature of Plant Inspector
Official stamp

No. 020354

▲ ตัวอย่างหนังสืออนุญาตส่งออกพืชอนุรักษ์ พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

1. หนังสืออนุญาตส่งออกพืชอนุรักษ์และพืชลูกผสม จำนวน 10,651 ฉบับ
2. หนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์และพืชลูกผสม จำนวน 747 ฉบับ
3. หนังสืออนุญาตนำผ่านพืชอนุรักษ์และพืชลูกผสม จำนวน 75 ฉบับ

โดยมีรายละเอียดสถิติการออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์และพืชลูกผสม รายเดือน และพืชอนุรักษ์ 10 ชนิดสูงสุด ที่มีการนำเข้า ส่งออก นำผ่าน **(ภาคผนวกที่ 11)**



▲ สถิติการออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์และพืชลูกผสมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565









▲ การตรวจพืชเพื่อออกหนังสืออนุญาตส่งออกพืชอนุรักษ์

2.2 การขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ และแปลงปลูกไม้กฤษณา

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 กำหนดไว้ว่า ผู้ใดมีความประสงค์เพาะขยายพันธุ์เทียมพืชอนุรักษ์เพื่อการค้า ต้องขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์กับกรมวิชาการเกษตร เพื่อเป็นการควบคุมแหล่งที่มาของพืชอนุรักษ์ที่ทำการค้าว่าไม่ได้มีการนำมาจากธรรมชาติ และเพื่อให้แน่ใจว่าการทำการค้าพืชอนุรักษ์นั้นจะไม่ส่งผลกระทบกับประชากรในธรรมชาติ ไม่ให้อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์

ขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ เกษตรกรผู้ประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนยื่นคำขอขึ้นทะเบียน (แบบ พ.พ. 15) และบัญชีประกอบแบบคำขอ พร้อมหลักฐานตามที่ระบุไว้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจเอกสารถูกต้องเรียบร้อย จึงออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ และส่งให้แก่ผู้ยื่นคำขอ **(ภาคผนวกที่ 9)**

ปัจจุบันมีผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์เพื่อการค้าทั้งสิ้น 314 ราย ในปีงบประมาณ 2565 ได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์เพื่อการค้าจำนวน 30 ฉบับ ดังนี้

1. สถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์กลุ่มกล้วยไม้ จำนวน 10 ราย
2. สถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์กลุ่มกระบองเพชรและพืชอวบน้ำ จำนวน 19 ราย
3. สถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์กลุ่มอื่น ๆ จำนวน 1 ราย

และต่ออายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์เพื่อการค้าจำนวน 20 ฉบับ

ขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ ประเภทไม้กฤษณา ผู้ที่ปลูกกฤษณาเพื่อการค้า ต้องขอขึ้นทะเบียนแปลงปลูกกับกรมวิชาการเกษตร ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณารับขึ้นทะเบียนโดยจะใช้ประเภทของที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งแปลงปลูกกฤษณาเป็นหลัก โดยเกษตรกรผู้ประสงค์จะขอขึ้นทะเบียน ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนและบัญชีประกอบแบบคำขอ พร้อมหลักฐานตามที่ระบุไว้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจเอกสารถูกต้องเรียบร้อย จึงออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ ประเภทไม้กฤษณา และส่งให้แก่ผู้ยื่นคำขอ **(ภาคผนวกที่ 10)**

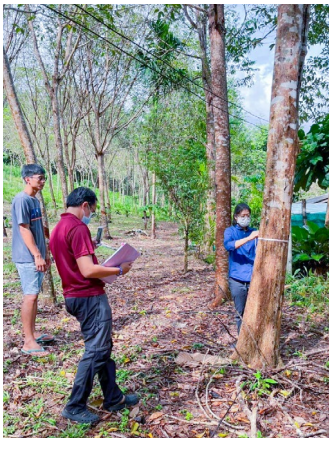
ปัจจุบันมีผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ ประเภทไม้กฤษณาทั้งสิ้น 410 ราย ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ ประเภทไม้กฤษณา จำนวน 27 ฉบับ และต่ออายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ ประเภทไม้กฤษณา จำนวน 36 ฉบับ



ตัวอย่างใบสำคัญการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ และแปลงปลูกไม้กฤษณา

2.3 การตรวจสอบติดตามแหล่งที่มาที่ถูกต้องตามกฎหมายของพืชอนุรักษ์

เพื่อให้การควบคุม กำกับดูแล ติดตามแหล่งที่มาที่ถูกต้องตามกฎหมายของพืชอนุรักษ์ที่มีการส่งออก และเป็นการตรวจสอบชนิดพืชอนุรักษ์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนว่า ถูกต้อง ตรงตามที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และวิธีการขยายพันธุ์เทียม และประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และยังเป็นการศึกษาศักยภาพในการขยายพันธุ์เทียมพืชอนุรักษ์เพื่อการส่งออก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้ดำเนินการออกตรวจสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจำนวน 23 แห่ง พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518









การตรวจสอบติดตามแหล่งที่มาที่ถูกต้องตามกฎหมายของพืชอนุรักษ์

2.4 การจำแนกพืชของกลาง

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ให้ความร่วมมือในการช่วยพิสูจน์ชนิดพืชของกลาง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้ดำเนินการจำแนกพืชอนุรักษ์ของกลาง 3 ครั้ง ดังนี้

1. วันที่ 17 มกราคม 2565 นำเข้าต้นกระบองเพชร (CACTACEAE) จำนวน 6 ต้น โดยไม่มีหนังสืออนุญาตไซเตส ณ ด่านตรวจพืชสะเดา จังหวัดสงขลา

2. วันที่ 4 มิถุนายน 2565 นำเข้าสนชิลิ (*Araucaria araucana*) จำนวน 70 ต้น จากประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยไม่มีหนังสืออนุญาตไซเตส ณ ด่านตรวจพืชท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ

3. วันที่ 1 สิงหาคม 2565 นำเข้าพืชอวบน้ำในสกุล *Euphorbia* และสกุล *Pachypodium* จำนวน 141 ต้น จากประเทศแทนซาเนีย โดยไม่มีหนังสืออนุญาตไซเตส ณ ด่านตรวจพืชท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ



▲ ของกลางพืชอนุรักษ์

ผลการดำเนินงานสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีงบประมาณ 2565

สนองพระราชดำริโดย สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ให้ความร่วมมือกับกองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในการสนองงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 มาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะแนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ซึ่งมีเป้าหมายให้ประชาชนชาวไทยเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของทรัพยากร ให้รู้จักหวงแหน และรู้จักการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการ การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรของประเทศอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ซึ่งมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความหลากหลายทรัพยากรพันธุกรรมพืชในประเทศ ให้ความสำคัญต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลทางพฤกษศาสตร์และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางพันธุกรรมพืช โดยเก็บรักษาไว้ในรูปแบบของตัวอย่างพรรณไม้แห้งเพื่อการอ้างอิงและฐานข้อมูลพรรณไม้ ไว้ ณ พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ (Bangkok herbarium: BK) สังกัด กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร โดยมีการดูแล รักษาและการจัดเก็บข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถรองรับการศึกษาด้านอนุกรมวิธานพืช



หรือสืบค้นข้อมูลพรรณพืชเพื่อเป็นแนวทางต่อการพัฒนางานวิจัย รวมทั้งการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งงานพิพิธภัณฑ์พืชนี้ ตามกรอบการดำเนินงานของ อพ.สธ. เห็นว่าเป็นงานที่สำคัญต่อการขยายผลการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและเป็นสื่อกลางที่เข้าถึงประชาชนทั่วไปได้ อีกทั้งยังเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลพื้นฐานสำหรับนักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจด้านพืช สามารถนำไปใช้เพื่อการศึกษาและพัฒนางานวิจัยในด้านอนุกรมวิธานและต่อยอดพัฒนาการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพพืช รวมทั้งการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง


พิพิธภัณฑ์พืช
BANGKOK HERBARIUM (BK)
กลุ่มงานพฤกษศาสตร์ กองพฤกษศาสตร์และวัชพืช
กรมวิชาการเกษตร พ.ศ.๒๔๖๓











วัตถุประสงค์

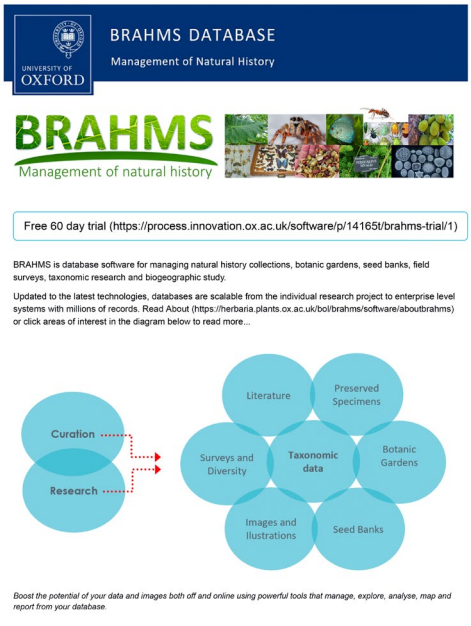
1. เพื่อเพิ่มจำนวนตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงใหม่ในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ
2. เพื่อเพิ่มข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในระบบฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ
3. เพื่อเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายของทรัพยากรพันธุกรรมพืช

สรุปผลการดำเนินงานตามกรอบกิจกรรมของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ดังนี้

กรอบการสร้างจิตสำนึก

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร

1. งานด้านฐานข้อมูลพันธุกรรมพืช



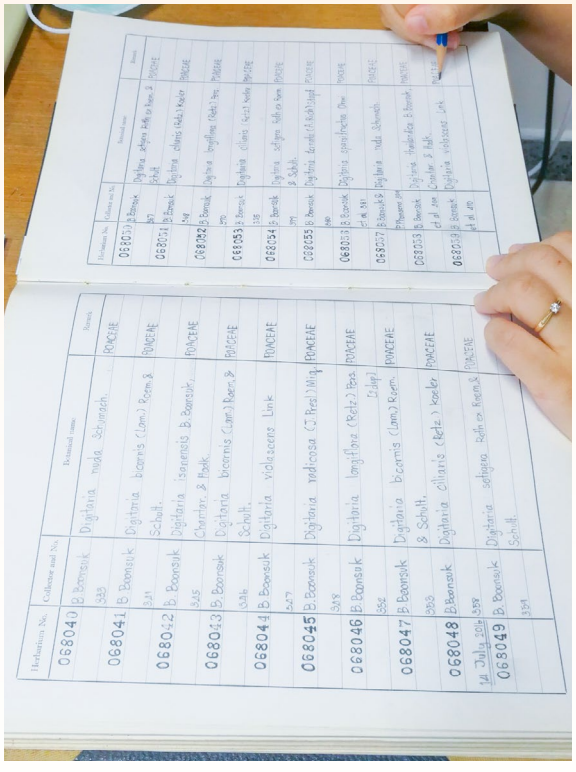
โปรแกรม BRAHMS (Botanical Research and Herbarium Management System)

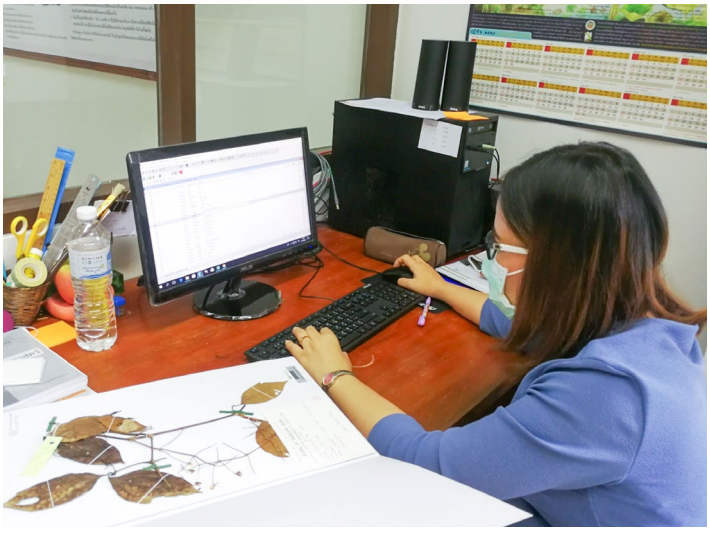
พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ดำเนินภารกิจในการจัดทำฐานข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงที่เก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ ที่มาจากการศึกษาวิจัยด้านความหลากหลายและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมพืชของนิสิต นักศึกษา นักวิชาการและนักวิจัยทั้งภายในและภายนอกกรมวิชาการเกษตร เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาด้านอนุกรมวิธาน และเพื่อการอ้างอิง สืบค้น หรือพัฒนางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านพืช ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้ดำเนินการรับตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงใหม่ พร้อมทั้งตรวจสอบ ทบทวนความถูกต้องของชื่อวิทยาศาสตร์ รายละเอียดของตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงเดิม และปรับปรุงฐานข้อมูล เพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินงานและการเผยแพร่ พร้อมทั้งได้บันทึกข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงในโปรแกรม BRAHMS (Botanical Research and Herbarium Management System) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่นำมาใช้จัดการฐานข้อมูลพรรณไม้สำหรับงานวิจัยด้านพฤกษศาสตร์และการจัดการพิพิธภัณฑ์พืช (Herbarium) ในระดับสากล ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถสืบค้นรวมถึงแก้ไขปรับปรุงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานด้านการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางทรัพยากรชีวภาพพืชต่อไป ดังนี้

1.1) เพิ่มจำนวนตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงใหม่ในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ จำนวน 1,252 หมายเลข

1.2) เพิ่มข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในระบบฐานข้อมูล จำนวน 10,500 หมายเลข









▲ ลงทะเบียนและบันทึกข้อมูลในโปรแกรม BRAHMS

2. การเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายของทรัพยากรพันธุกรรมพืช

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ด้านพรรณพืช โดยการจัดทำกระดานข่าว งานวิจัยใช้ได้จริง : พืชสมุนไพร พืชอาหาร ลงในเว็บไซต์ของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ในหัวข้อพรรณไม้ที่น่าสนใจ เพื่อให้ความรู้ ด้านพรรณไม้การใช้ประโยชน์ที่เป็นข้อมูลจากการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างความตระหนักคิด ในการใช้ทรัพยากรพืชพรรณอย่างรู้คุณค่าและมีขอบเขต เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการสร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชต่อไป จำนวน 48 รายการ

ผลการดำเนินงานวิจัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

โครงการวิจัยและพัฒนาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมพืชและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการคุ้มครองตามกฎหมาย

หัวหน้าโครงการ นายวินัย สมประสงค์

ระยะเวลาดำเนินการ เริ่มตุลาคม 2565 สิ้นสุดกันยายน 2567

ประกอบด้วย 4 โครงการย่อย ดังนี้

โครงการวิจัยย่อยที่ 1 วิจัยและพัฒนาการคุ้มครองพันธุ์พืชและการขึ้นทะเบียนชุมชนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

โครงการวิจัยย่อยที่ 2 ศึกษาสถานภาพด้านการอนุรักษ์และการค้าของพืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์เพื่อกำหนดมาตรการใช้ประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศอย่างยั่งยืน

โครงการวิจัยย่อยที่ 3 วิจัยและจำแนกความหลากหลายของพืชพื้นเมืองทั่วไปจากฐานทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

โครงการวิจัยย่อยที่ 4 การสร้างฐานพันธุกรรมพืชสวนเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน

สรุปรายงานผลสัมฤทธิ์โครงการวิจัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

โครงการวิจัยและพัฒนาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมพืชและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการคุ้มครองตามกฎหมาย เริ่มตุลาคม 2565 สิ้นสุดกันยายน 2567 ผลการศึกษาในปี พ.ศ. 2565 ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่ 1 วิจัยและพัฒนาการคุ้มครองพันธุ์พืชและการขึ้นทะเบียนชุมชนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ กิจกรรมที่ 1 ได้ร่างหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบลักษณะพันธุ์พืช 9 ชนิด จำนวน 9 หลักเกณฑ์ กิจกรรมที่ 2 ได้ข้อมูลกฎหมายการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ของไทยกับอนุสัญญา UPOV 1991 และประเทศที่สำคัญขอบเขตสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืชตามข้อกำหนดข้อบทที่ 14 และการอนุญาตให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์พืชใหม่ไว้ปลูกต่อได้ตามข้อกำหนดข้อบทที่ 15(2) แห่งอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991) กิจกรรมที่ 3 ได้ข้อมูลชุมชนและพันธุ์พืชที่มีศักยภาพในการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 จำนวน 5 ชุมชน และพันธุ์พืช จำนวน 5 พันธุ์ และกิจกรรมที่ 4 ได้ข้อมูลความคิดเห็นกฎระเบียบว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมพืช

ของสหราชอาณาจักร ประเทศบราซิล ประเทศเวียดนาม และมาเลเซีย ประเด็นที่ 2 วิจัยศึกษาสถานภาพด้านการอนุรักษ์และการค้าของพืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์เพื่อกำหนดมาตรการใช้ประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศอย่างยั่งยืน กิจกรรมที่ 1 ได้ข้อมูลสถานภาพด้านการอนุรักษ์และการค้าของพืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์เพื่อกำหนดมาตรการใช้ประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศอย่างยั่งยืนของไม้ต้นในสกุล *Dalbergia* สกุล *Pterocarpus* และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ได้แก่ เฟินกีบแรด (*Angiopteris evecta*) และเฟินอุ้งตีนหมี (*Brainea insignis*) เพื่อประเมินสถานภาพความเสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์และกำหนดมาตรการควบคุมการค้าให้สอดคล้องกับสถานภาพพืชแต่ละชนิด และกิจกรรมที่ 2 ได้แนวทางการกำกับดูแลการค้าพืชอนุรักษ์เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันระหว่างประเทศ ข้อมูลความสอดคล้องของพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535 ในมาตราที่เกี่ยวข้องกับพืชอนุรักษ์ และกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ และการนำเข้าส่งออก นำผ่านพืชอนุรักษ์ กับบทบัญญัติของอนุสัญญาไซเตสและที่เกี่ยวข้อง ประเด็นที่ 3 วิจัยและจำแนกความหลากหลายของพืชพื้นเมืองทั่วไปจากฐานทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมที่ 1 ได้ข้อมูลพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน จำนวน 7 ชุด ข้อมูลของชุมชน 7 ชุมชน กิจกรรมที่ 2 ได้ข้อมูลความหลากหลายทางพันธุกรรมของมันเสา (*Dioscorea alata*) และมันมือเสือ (*Dioscorea esculenta*) ในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ต้นแบบ มันเสา 27 แหล่ง มันมือเสือ 21 แหล่ง และกิจกรรมที่ 3 ข้อมูลการจำแนกความหลากหลายทางพันธุกรรมของดีปลากั้ง (*Phlogacanthus pulcherrimus*) และห้อมช้าง (*Phlogacanthus curviflorus*) จากแหล่งพันธุกรรมต่าง ๆ ในภาคเหนือ 8 แหล่ง ดีปลากั้ง 5 แหล่ง และห้อมช้าง 3 แหล่ง และวิเคราะห์ความแตกต่างทางพันธุกรรม ผลคัดเลือกไพร์เมอร์ในกลุ่ม ISSR ได้จำนวน 20 เครื่องหมาย และประเด็นที่ 4 การสร้างฐานพันธุกรรมพืชสวนเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ได้ข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์พืชสำหรับใช้เป็นพันธุ์เปรียบเทียบกับพันธุ์พืชที่ขอจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ ได้แก่ มะเขือเทศ จำนวน 10 พันธุ์ พริก จำนวน 10 พันธุ์ กาแฟ จำนวน 5 พันธุ์ แตงกวา จำนวน 8 พันธุ์ แตงโม จำนวน 14 พันธุ์ มะละกอ จำนวน 13 พันธุ์ ลำไย จำนวน 5 พันธุ์ ลิ้นจี่ จำนวน 5 พันธุ์ อะโวคาโด จำนวน 5 พันธุ์ และส้มโอ จำนวน 5 พันธุ์



โครงการวิจัยย่อยที่ 1 วิจัยและพัฒนาการคุ้มครองพันธุ์พืชและการขึ้นทะเบียนชุมชนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

หัวหน้าโครงการ นางสาวรุ่งทิวา ธนำธาตุ

ระยะเวลาดำเนินการ เริ่มตุลาคม 2565 สิ้นสุดกันยายน 2567

ประกอบด้วย 4 กิจกรรม 19 การทดลอง ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 วิจัยและพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่

ประกอบด้วย 9 การทดลอง ดังนี้

การทดลองที่ 1.1 วิจัยพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ชนิดพืชเห็ดถั่งเช่าสีทอง [*Cordyceps militaris* (L.) Fr.] (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 1.2 วิจัยพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ชนิดพืชชายผ้าสีดา (*Platycerium* Desv.) (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 1.3 วิจัยพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ชนิดพืชลิ้นมังกร (*Sansevieria* Thunb.) (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 1.4 วิจัยพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ชนิดพืชยูโฟรเบีย (*Euphorbia* L.) (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 1.5 วิจัยพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ชนิดพืชส้มเช้ง [*Citrus sinensis* (L.) Osbeck] (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 1.6 วิจัยพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ชนิดพืชสตรอเบอรี่ (*Fragaria* × *ananassa* Duchesne.) (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 1.7 วิจัยพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ชนิดพืชกะเพรา (*Ocimum tenuiflorum* L.) (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 1.8 วิจัยพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ชนิดพืชหอมแดง (*Allium ascalonicum*) (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 1.9 วิจัยพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ชนิดพืชเห็ดเยื่อไผ่ (*Phallus indusiatus*) (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

กิจกรรมที่ 2 วิจัยและพัฒนากฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ของประเทศไทยเพื่อรองรับการเจรจาความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศสมัยใหม่

ประกอบด้วย 3 การทดลอง ดังนี้

การทดลองที่ 2.1 ศึกษาเชิงเปรียบเทียบและวิเคราะห์กฎหมายการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ของไทยกับอนุสัญญา UPOV 1991 และประเทศที่สำคัญ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 2.2 วิจัยความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในประเด็นขอบเขตสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืชตามข้อกำหนดข้อบทที่ 14 แห่งอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991) (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 2.3 วิจัยความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในประเด็นการอนุญาตให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์พืชใหม่ไว้ปลูกต่อได้ตามข้อกำหนดข้อบทที่ 15(2) แห่งอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991) (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

กิจกรรมที่ 3 การวิจัยชุมชนและพันธุ์พืชที่มีศักยภาพจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ประกอบด้วย 5 การทดลอง ดังนี้

การทดลองที่ 3.1 การวิจัยชุมชนและประเมินศักยภาพพืชพริกสำหรับการขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 3.2 การวิจัยชุมชนและประเมินศักยภาพกล้วยไม้ฟ้ามุ่ยสำหรับการขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ในจังหวัดเชียงใหม่ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 3.3 การวิจัยชุมชนและประเมินศักยภาพข้าวพันธุ์พื้นเมืองสำหรับการขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ในจังหวัดยโสธร (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 3.4 การวิจัยชุมชนและประเมินศักยภาพพริกพันธุ์พื้นเมืองสำหรับการขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ในจังหวัดระยอง (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 3.5 การวิจัยชุมชนและประเมินศักยภาพทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองสำหรับการขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ในจังหวัดสงขลา (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

กิจกรรมที่ 4 วิจัยเพื่อพัฒนาวิธีการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ด้านทรัพยากรพันธุกรรมพืชของประเทศไทย

ประกอบด้วย 2 การทดลอง ดังนี้

การทดลองที่ 4.1 ศึกษา เปรียบเทียบ และวิเคราะห์กฎระเบียบว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมพืชของประเทศไทยและต่างประเทศ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 4.2 วิจัยผลกระทบจากการบังคับใช้กฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้พันธุ์พืช ภายใต้มาตรา 52 และ 53 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

สรุปรายงานผลสัมฤทธิ์โครงการวิจัยย่อย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

โครงการวิจัยและพัฒนาการคุ้มครองพันธุ์พืชและการขึ้นทะเบียนชุมชนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถดำเนินงานวิจัยได้ตามแผน มีผลการศึกษา ดังนี้

การวิจัยพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ชนิดพืช 9 ชนิด ได้แก่ เห็ดถั่งเช่าสีทอง ชายผ้าสีดา ลิ้นมังกร ยูโฟรเบีย ส้มเช้ง สตรอเบอรี่ กะเพรา หอมแดง และเห็ดเยื่อไผ่ ใช้คำแนะนำในการจำแนกลักษณะประจำพันธุ์ และการจัดทำหลักเกณฑ์การตรวจสอบพันธุ์พืชของ UPOV ประกอบกับ Test Guideline ของ UPOV ในแต่ละชนิดพืชหรือพืชที่ใกล้เคียง โดยการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับเอกสารต่าง ๆ ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์พืช ประกอบด้วยรายละเอียด 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นรายละเอียดการเตรียมการปลูกตรวจสอบ และวิธีการตรวจสอบ ส่วนที่ 2 เป็นตารางลักษณะประจำพันธุ์ (Descriptor) และส่วนที่ 3 คำอธิบายวิธีการเก็บข้อมูล รูปภาพประกอบ โดยศึกษาวิธีการเก็บข้อมูลของลักษณะประจำพันธุ์ตามช่วงระยะการเจริญเติบโตที่เหมาะสม เพื่ออธิบายวิธีการเก็บข้อมูลของแต่ละลักษณะในเบื้องต้น ซึ่งส่วนของตารางลักษณะประจำพันธุ์ ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการจำแนกความแตกต่างระหว่างพันธุ์ ได้ผ่านการประชุมพิจารณาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในพืชนั้น ทำให้ได้ลักษณะที่ใช้ในการจำแนกความแตกต่างระหว่างพันธุ์ในแต่ละพืช ดังนี้ เห็ดถั่งเช่าสีทอง 6 ลักษณะ ชายผ้าสีดา 57 ลักษณะ ลิ้นมังกร 35 ลักษณะ ยูโฟรเบีย 32 ลักษณะ ส้มเช้ง 75 ลักษณะ สตรอเบอรี่ 52 ลักษณะ กะเพรา 22 ลักษณะ หอมแดง 28 ลักษณะ และเห็ดเยื่อไผ่ 12 ลักษณะ



เห็ดถั่งเช่าสีทอง

ยูโฟรเบีย



หอมแดง


ส้มเช้ง



สตรอเบอรี่



เห็ดเยื่อไผ่

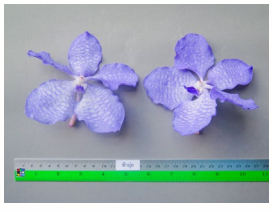
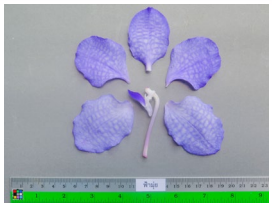
การวิจัยและพัฒนากฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ของประเทศไทยเพื่อรองรับการเจรจาความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศสมัยใหม่ ทำการศึกษาในประเด็น 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นกฎหมายการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ของไทยกับอนุสัญญา UPOV 1991 และประเทศที่สำคัญ ประเด็นขอบเขตสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืชตามข้อกำหนดข้อบทที่ 14 แห่งอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991) และประเด็นการอนุญาตให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์พืชใหม่ไว้ปลูกต่อได้ ตามข้อกำหนดข้อบทที่ 15(2) แห่งอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991) ได้ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องโดยการใช้แบบสอบถามเพื่อนำข้อคิดเห็นที่ได้ไปร่างแนวทางการบังคับใช้กฎหมายและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ที่สอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศตามที่กำหนดในความตกลงการค้าเสรีสมัยใหม่ต่อไป







การวิจัยชุมชนและพันธุ์พืชที่มีศักยภาพจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 จำนวน 5 ชุมชน ประกอบด้วย 1) ชุมชนตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2) ชุมชนตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ 3) ชุมชนตำบลกำแมด อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร 4) ชุมชนเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง และ 5) ชุมชนตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ได้ข้อมูลชุมชนและการสืบทอดประเพณีของชุมชนทั้ง 5 ชุมชน ชุมชนได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นจากการจัดฝึกอบรมได้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้แทนชุมชน ทั้ง 5 ชุมชน และได้ข้อมูลพันธุ์พืชที่มีศักยภาพเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของแต่ละชุมชน ทั้ง 5 ชุมชน ดังนี้ พริกกะเหรี่ยงของชุมชนตำบลสบเมย กล้วยไม้ฟ้ามุ่ยลูกผสมของชุมชนตำบลโป่งแยง ข้าวพันธุ์พื้นเมืองอยู่ระหว่างขั้นตอนการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ของชุมชนตำบลกำแมด พริกพันธุ์พื้นเมืองอยู่ระหว่างขั้นตอนการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ของชุมชนเทศบาลตำบลทับมา และทุเรียนพันธุ์ทองรำพัน และพิกุลกลิ่นของชุมชนตำบลเขาพระ และได้จัดทำแปลงทดสอบพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น จำนวน 5 แปลงทดลองในพื้นที่ของทั้ง 5 ชุมชน


การวิจัยชุมชนและประเมินศักยภาพกล้วยไม้ฟ้ามุ่ยลูกผสมของชุมชนตำบลโป่งแยง





การวิจัยชุมชนและประเมินศักยภาพพริกพันธุ์พื้นเมืองของชุมชนตำบลสบเมย











การวิจัยชุมชนและประเมินศักยภาพทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองของชุมชนตำบลเขาพระ

การวิจัยเพื่อพัฒนาวิธีการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ด้านทรัพยากรพันธุกรรมพืชของประเทศไทยได้ข้อมูลปฐมภูมิที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญของกฎระเบียบว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมพืชของหน่วยงานผู้ประสานงานอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ และพิธีสารนาโงยา และวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิสาระสำคัญของกฎระเบียบว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมพืช ของสหราชอาณาจักร ประเทศบราซิล ประเทศเวียดนาม และมาเลเซีย และข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับด้านผลกระทบและมุมมองความคิดเห็นประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ฯจากแหล่งบทความวิชาการ รายงานวิจัย ตำรา เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ ได้ข้อมูลความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้องต่อการดำเนินการด้านการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ประโยชน์พันธุกรรมด้านพืชเพื่อประโยชน์ทางการค้า และได้ข้อมูลผลกระทบและมุมมองความคิดเห็น รวมถึงประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมพืชจากการสัมภาษณ์ ผู้ยื่นขออนุญาต/แจ้งมาตรา 52 และ 53

โครงการวิจัยย่อยที่ 2 ศึกษาสถานภาพด้านการอนุรักษ์และการค้าของพืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์เพื่อกำหนดมาตรการใช้ประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศอย่างยั่งยืน

หัวหน้าโครงการ นางสาวสุมาลี ทองดอนแอ

ระยะเวลาดำเนินการ เริ่มตุลาคม 2565 สิ้นสุดกันยายน 2567

ประกอบด้วย 2 กิจกรรม 8 การทดลอง ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ศึกษาสถานภาพด้านการอนุรักษ์และการค้าของพืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์เพื่อกำหนดมาตรการใช้ประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศอย่างยั่งยืน

ประกอบด้วย 5 การทดลอง ดังนี้

การทดลองที่ 1.1 การศึกษาสถานภาพไม้ต้นสกุล *Dalbergia* L.f. เพื่อประเมินมาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 1.2 ศึกษาสถานภาพไม้ต้นสกุล *Pterocarpus* Jacq. เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 1.3 ศึกษาสถานภาพกล้วยไม้ฟ้ามุ่ยน้อย (*Vanda coerulescens* Griff.) เพื่อประเมินมาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2565)

การทดลองที่ 1.4 ศึกษาสถานภาพเฟินกีบแรด (*Angiopteris evecta* (G. Forst.) Hoffm.) เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 1.5 ศึกษาสถานภาพเฟินอุ้งตีนหมี (*Blechnum insigne* C.M.Kuo) เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

กิจกรรมที่ 2 วิจัยและพัฒนาแนวทางการกำกับดูแลการค้าพืชอนุรักษ์เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันระหว่างประเทศ

ประกอบด้วย 3 การทดลอง ดังนี้

การทดลองที่ 2.1 ศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบและความสอดคล้องของกฎหมายที่ใช้บังคับในการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 2.2 ศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบและความสอดคล้องของกฎหมายที่ใช้บังคับในการกำกับดูแลการนำเข้าส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

การทดลองที่ 2.3 ศึกษาแนวทางการออกหนังสืออนุญาตสำหรับผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจากพืชอนุรักษ์ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2566)

สรุปรายงานผลสัมฤทธิ์โครงการวิจัยย่อย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

โครงการวิจัยศึกษาสถานภาพด้านการอนุรักษ์และการค้าของพืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ เพื่อกำหนดมาตรการใช้ประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศอย่างยั่งยืน สามารถดำเนินงานวิจัยได้ตามแผน มีผลการศึกษา ดังนี้



ไม้ต้นสกุล *Dalbergia* L.f.



ไม้ต้นสกุล *Pterocarpus* Jacq.

กิจกรรมที่ 1 การศึกษาสถานภาพด้านการอนุรักษ์และการค้าของพืชอนุรักษ์ และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ เพื่อกำหนดมาตรการใช้ประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศอย่างยั่งยืน 1) ไม้ต้นสกุล *Dalbergia* L.f. ได้ข้อมูลการกระจายพันธุ์ของประชากรในธรรมชาติ 7 แหล่ง การเจริญเติบโตในแปลงรวบรวมพันธุ์ 5 แหล่ง ข้อมูลการค้าไม้และผลิตภัณฑ์ 5 แหล่ง และวิธีการขยายพันธุ์เทียม 4 วิธี ในพื้นที่จังหวัดน่าน พิษณุโลก เลย ชัยภูมิ อุดรธานี ชลบุรี และชุมพร 2) ไม้ต้นสกุล *Pterocarpus* Jacq. ได้ข้อมูลการกระจายพันธุ์ของประชากรในธรรมชาติ 21 แหล่ง ข้อมูลการค้าไม้และผลิตภัณฑ์ 6 แหล่ง และวิธีการขยายพันธุ์เทียม 5 แหล่ง ในพื้นที่จังหวัดลำปาง ลำพูน น่าน แพร่ ตาก อุดรธานี บึงกาฬ





▲ ไม้ต้นสกุล *Dalbergia* L.f.



▲ ไม้ต้นสกุล *Pterocarpus* Jacq.

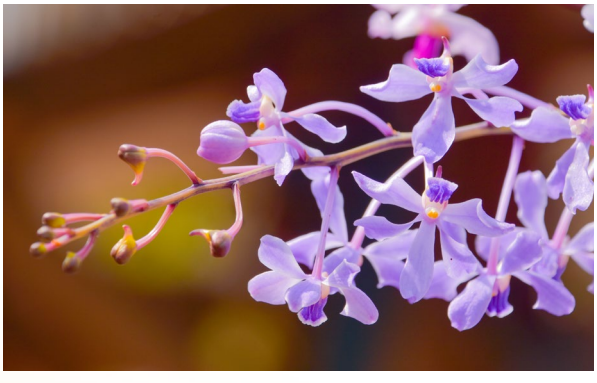


ไม้ต้นสกุล *Pterocarpus* Jacq.



กล้วยไม้ฟ้ามุ่ยน้อย

สุรินทร์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ ชลบุรี และชุมพร 3) กล้วยไม้ฟ้ามุ่ยน้อย (*Vanda coerulescens* Griff.) จากการศึกษาข้อมูลการวิจัยที่ผ่านมาและสำรวจและเก็บข้อมูลการกระจายพันธุ์เพิ่มเติมในจังหวัดเชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน จำนวน 14 แหล่ง พบว่า ปัจจัยที่มีผลให้กล้วยไม้ฟ้ามุ่ยน้อยมีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์คือ แหล่งที่อยู่ถูกทำลาย ดังนั้น มาตรการในการอนุรักษ์ไม่ให้สูญพันธุ์ไปจากธรรมชาติ คือ การเข้มงวดในการกำกับดูแลการบุกรุกทำลายป่าที่เป็นถิ่นที่อยู่ของฟ้ามุ่ยน้อย ควบคู่ไปกับ



กล้วยไม้ฟ้ามุ่ยน้อย

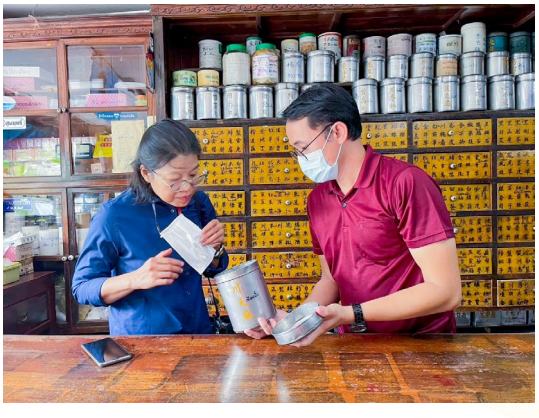
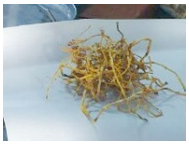
การส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนโดยการเพาะขยายพันธุ์เพิ่มปริมาณเพื่อการค้าและนำคืนสู่ป่า 4) การศึกษาสถานภาพเฟินกีบแรด (*Angiopteris evecta* (G.Forst.) Hoffm.) ได้ข้อมูลการกระจายพันธุ์ของประชากรในธรรมชาติ 8 แหล่ง การค้าในตลาดไม้ดอกไม้ประดับ 13 แหล่ง ตลาดการค้าชายแดน 6 แหล่ง ตลาดออนไลน์ 6 เพจ และวิธีการขยายพันธุ์เทียม 2 วิธี ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย เลย อุตรดิตถ์ ชุมพร และนราธิวาส 5) การศึกษาสถานภาพเฟินอุ้งตีนหมี (*Blechnum insigne* (Hook.) C.M.Kuo) ได้ข้อมูลการกระจายพันธุ์ของประชากรในธรรมชาติ 10 แหล่ง การค้าในตลาดไม้ดอกไม้ประดับ 13 แหล่ง ตลาดการค้าชายแดน 6 แหล่ง ตลาดออนไลน์ 6 เพจ และวิธีการขยายพันธุ์เทียม 1 วิธี ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ตาก เชียงราย แพร่ และเลย ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในปี พ.ศ. 2565 จะใช้ในการประเมินสถานภาพความเสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์เพื่อกำหนดมารการในการควบคุมการค้าในปี พ.ศ. 2566 ต่อไป

กิจกรรมที่ 2 วิจัยและพัฒนาแนวทางการกำกับดูแลการค้าพืชอนุรักษ์เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันระหว่างประเทศ 1) ได้ข้อมูลความสอดคล้องของกฎหมายที่ใช้กำกับดูแล การขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ การนำเข้า–ส่งออกพืชอนุรักษ์ และผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคกลางและภาคตะวันออก เพื่อนำข้อมูลที่ได้มายกร่างประกาศฯ ที่ใช้กำกับดูแลการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ และประกาศฯ ในการกำกับดูแลการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์ และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ต่อไป 2) ได้ข้อมูลการค้าผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปของพืชอนุรักษ์ชนิดพืชในบัญชีไซเตสที่ใช้เป็นสมุนไพร เครื่องสำอาง และอาหารเสริมที่พบมีการค้าในประเทศไทย สำหรับกำหนดแนวทางในการควบคุมการค้าต่อไป





การขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ และการกำกับดูแลการนำเข้าส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์



ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจากพืชอนุรักษ์ ชนิดพืชในบัญชีไซเตสที่ใช้เป็นสมุนไพร เครื่องสำอาง และอาหารเสริม

โครงการวิจัยย่อยที่ 3 วิจัยและจำแนกความหลากหลายของพืชพื้นเมืองทั่วไปจากฐานทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

หัวหน้าโครงการ นางสาววิลาสินี จิตต์บรรจง

ระยะเวลาดำเนินการ เริ่มตุลาคม 2565 สิ้นสุดกันยายน 2567

ประกอบด้วย 3 กิจกรรม 14 การทดลอง ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 วิจัยองค์ความรู้พฤกษศาสตร์พื้นบ้านเพื่อการจัดการกลไกเผยแพร่ความหลากหลายทางชีวภาพด้าน อาหาร สมุนไพร การเกษตร และการใช้ประโยชน์ฐานทรัพยากรชีวภาพ

ประกอบด้วย 8 การทดลอง ดังนี้

การทดลองที่ 1.1 ศึกษาและวิจัยคุณค่าพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในพื้นที่บริเวณเทือกเขาภูพานน้อย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 1.2 ศึกษาและวิจัยคุณค่าพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในพื้นที่บ้านท่ากระบือ ตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 1.3 ศึกษาและวิจัยคุณค่าพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในพื้นที่ชุมชนตำบลนาแสง อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 1.4 ศึกษาและวิจัยคุณค่าพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในพื้นที่บ้านแสงภา ตำบลแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 1.5 ศึกษาและวิจัยคุณค่าพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในพื้นที่บ้านอีเซ กิ่งอำเภอโพธิ์สุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 1.6 ศึกษาและวิจัยคุณค่าพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในพื้นที่อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 1.7 ศึกษาและวิจัยคุณค่าพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในพื้นที่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 12 ตำบลสุคิริน อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 1.8 การจัดทำฐานข้อมูลและระบบสืบค้นข้อมูลพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่น (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

กิจกรรมที่ 2 การสำรวจความหลากหลายของมันเสาและมันมือเสือ และวิเคราะห์ศักยภาพในการให้สารแอนโทไซยานินเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านโภชนาการเพื่อสุขภาพ

ประกอบด้วย 4 การทดลอง ดังนี้

การทดลองที่ 2.1 การสำรวจ รวบรวมความหลากหลายของของมันเสา (*Dioscore aalata* L.) เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบปริมาณสารแอนโทไซยานิน (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 2.2 การสำรวจ รวบรวมความหลากหลายของของมันมือเสือ (*Dioscorea esculenta* (Lour.) Burkill) เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบคุณค่าทางโภชนาการ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 2.3 ศึกษาวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการขยายพันธุ์ ทดสอบการให้ปุ๋ย และวิเคราะห์คุณสมบัติของแป้งพืชของมันเสา (*Dioscorea alata* L.) (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 2.4 ศึกษาวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการขยายพันธุ์ และทดสอบการให้ปุ๋ย และวิเคราะห์คุณสมบัติของแป้งพืชของมันมือเสือ (*Dioscorea esculenta* (Lour.)Burkill) (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

กิจกรรมที่ 3 ศึกษาวิจัย สำรวจความหลากหลายและพฤกษเคมีของดีปลากั้ง (*Phlogacanthus pulcherrimus* T. Anderson) และห้อมช้าง (*Phlogacanthus curviflorus* (Wall.)) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพพืชสมุนไพรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่

ประกอบด้วย 2 การทดลอง ดังนี้

การทดลองที่ 3.1 ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ พฤกษเคมี และฤทธิ์ทางชีวภาพของดีปลากั้ง (*Phlogacanthus pulcherrimus* T. Anderson) และห้อมช้าง (*Phlogacanthus curviflorus* (Wall.)) (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 3.2 ศึกษาวิเคราะห์ความหลากหลายทางพันธุกรรมของดีปลากั้ง (*Phlogacanthus pulcherrimus* T.Anderson) และห้อมช้าง (*Phlogacanthus curviflorus* (Wall.)) (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)



สรุปรายงานผลสัมฤทธิ์โครงการวิจัยย่อย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

โครงการวิจัยและจำแนกความหลากหลายของพืชพื้นเมืองทั่วไปจากฐานทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน สามารถดำเนินงานวิจัยได้ตามแผน มีผลการศึกษา ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้านเชิงคุณภาพ (Quanlitative Ethnobotanical Study) ในพื้นที่ชุมชนต่าง ๆ ทั้ง 7 การทดลองได้ข้อมูลการใช้ประโยชน์พืชและองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอาหาร สมุนไพร การเกษตร และการใช้ประโยชน์ฐานทรัพยากรชีวภาพในชุมชนของพืชกลุ่มไม้พุ่มและไม้ล้มลุก ดังนี้ 1) ชุมชนในพื้นที่บริเวณเทือกเขาภูพานน้อย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 113 ข้อมูล 2) ชุมชนในพื้นที่บ้านท่ากระบือ ตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 60 ข้อมูล 3) ชุมชนตำบลนาแสง อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 60 ข้อมูล 4) ชุมชนในพื้นที่บ้านแสงภา ตำบลแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย จำนวน 60 ข้อมูล







5) ชุมชนในพื้นที่บ้านอีเซ กิ่งอำเภอโพธิ์สุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 97 ข้อมูล 6) ชุมชนในพื้นที่อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 63 ข้อมูล 7) ชุมชนในพื้นที่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 12 ตำบลสุคิริน อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส จำนวน 69 ข้อมูล และการจัดทำฐานข้อมูลและระบบสืบค้นข้อมูลพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ข้อมูลได้ข้อมูลพิกัดพื้นที่ ภาพถ่ายภูมิศาสตร์สำหรับงานด้านสารสนเทศ สำหรับการออกแบบโครงสร้างฐานข้อมูลตามระบบสารสนเทศเพื่อการจัดทำฐานข้อมูลและระบบสืบค้นข้อมูลพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 5 ชุด

สำหรับการออกแบบโครงสร้างฐานข้อมูลตามระบบสารสนเทศเพื่อการจัดทำฐานข้อมูลและระบบสืบค้นข้อมูลพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป อีกทั้งจากการศึกษา พบว่ามีพันธุ์พืชที่มีศักยภาพขอจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 จำนวน 1 ชนิด คือ มะไฟ (*Baccaurea ramiflora* Lour.) พืชที่มีศักยภาพสามารถนำมาศึกษาในเชิงลึกและนำไปต่อยอดได้ในกลุ่มพืชสมุนไพร ได้แก่ 1) ชาฤาษี (*Paraboea* sp.) มีสรรพคุณล้างพิษในร่างกาย 2) คอนแคน (*Dracaena angustifolia* Roxb.) เป็นพืชที่นิยมปลูกแซมสวนยาง ยอดอ่อนและช่อดอกนำมาประกอบอาหาร 3) กำลังเสือโคร่ง (*Strychnos axillaris* Colebr.) มีการใช้ประโยชน์ด้านสมุนไพรและพืชอาหาร ยอดอ่อนกินเป็นผัก แก่น ต้มน้ำดื่มช่วยบำรุงกำลัง แก้ปวดเมื่อย ราก ตำพอกแก้ฝี แก้ริดสีดวงลำไส้ 4) กระชายดำ เป็นพืชที่หมอยาหลายท่านในชุมชนใช้กันมากเพราะมีสรรพคุณดี 5) ข้าวเย็นใต้ นำมาเข้ายาอายุวัฒนะ ช่วยเรื่องความสวยใส ชะลอวัย 6) กล้วยน้ำว้า และ 7) เปล้าน้อย เป็นพืชที่นำมาเข้าตำรับยาเพื่อบรรเทาอาการกรดไหลย้อน พืชเหล่านี้เป็นพืชที่มีการใช้ประโยชน์ในด้านสมุนไพรที่หมอยานำมาเข้าตำรับยา ใช้และจำหน่าย 8) กล่อมเมียนอนหรือแห้วประดู่ (*Eriosema chinense*) 9) กำลังช้างสาร (cf. *Aganosma*) 10) สาวน้อยตกเตียง (*Iris* sp.) 11) หนวดเสือ (*Tacca plantaginea*) 12) แฮนม่วย (cf. *Gnetum montanum*) 8–12) เป็นกลุ่มพืชสมุนไพรดองเหล้าพื้นบ้านมีสรรพคุณในการบำรุงกำลัง ช่วยให้รู้สึกกระปรี้กระเปร่า มีแรงทำงานการเกษตร และเชื่อว่าสามารถเสริมสรรถภาพทางเพศได้ พืชที่มีศักยภาพด้านพืชอาหาร ได้แก่ 1) เดื่อปล้อง (*Ficus hispida*) 2) นางเลว (*Tupistra muricata*) 3) เป้ง (*Phoenix acaulis*) 4) ยอดเขียง (*Smilax perfoliate*) 5) หนวดเสือ (*Tacca plantaginea*) และ 6) ผักหวานช้าง (*Claoxylon longifolium* (Blume) Endl. ex Hassk) เป็นพืชผักพื้นบ้านที่นิยมบริโภคและสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนได้











กิจกรรมที่ 2 การสำรวจความหลากหลายทางพันธุกรรมของ มันเสา (*Dioscorea alata*) และมันมือเสือ (*Dioscorea esculenta*) และทำการวิเคราะห์ศักยภาพในการให้สารแอนโทไซยานินเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านโภชนาการเพื่อสุขภาพ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โดยสำรวจรวบรวมความหลากหลายทางพันธุกรรมในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้ข้อมูลซึ่งประกอบด้วยข้อมูลลักษณะพฤกษศาสตร์ นิเวศวิทยาของพื้นที่ และการใช้ประโยชน์จากพันธุกรรมมันเสาและมันมือเสือ ตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจนำส่งปลูกในแปลงรวบรวมพันธุกรรม ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนพิจิตร จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยแหล่งพันธุกรรมของมันเสาจำนวนรวม 27 แหล่ง และแหล่งพันธุกรรมของมันมือเสือ จำนวน 21 แหล่ง ซึ่งถูกนำมาจัดทำเป็นต้นแบบแหล่งพันธุกรรมของมันเสาและมันมือเสือ รวม 2 ต้นแบบ จากการสำรวจในพื้นที่แตกต่างกัน เช่น สภาพดิน ความอุดมสมบูรณ์ของดิน สภาพอากาศและปริมาณน้ำ และสภาพแวดล้อมทั่วไป พบว่า มันเสามีลักษณะของเนื้อหัวใต้ดินของมันเสาหรือมันเลือด ความแตกต่างกันเล็กน้อย คือ มีทั้งเนื้อสีม่วงเข้มกระจายทั่วทั้งหัว เนื้อสีม่วงอ่อน และเนื้อสีม่วงปนขาว ซึ่งส่งผลถึงการวิเคราะห์ปริมาณสารแอนโทไซยานิน พันธุกรรมที่มีสีม่วงเข้มก็จะมีปริมาณสารแอนโทไซยานินมากตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม หลังจากการปลูกรวบรวมในแปลงรวบรวมพันธุกรรมซึ่งมีสภาพแวดล้อมเหมือนกัน ควรบันทึกลักษณะของเนื้อหัวหรือทำการวิเคราะห์ปริมาณสารแอนโทไซยานิน ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร สำหรับมันมือเสือ พบว่าในหัวของมันมือเสือ ไม่มีส่วนใดที่มีสีม่วงซึ่งคาดว่าจะมีสารแอนโทไซยานิน แต่ทั้งนี้พบว่ารสชาติของมันมือเสือมีรสหวานจึงคาดว่าน่าจะมีแป้งที่มีคุณสมบัติที่ดีที่ให้คุณค่าทางโภชนาการสูง จึงควรมีการวิเคราะห์สารพฤกษเคมีหรือคุณค่าทางโภชนาการอื่นแทนสารแอนโทไซยานิน













กิจกรรมที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์และจำแนกความหลากหลายทางพันธุกรรมของดีปลากั้ง (*Phlogacanthus pulcherrimus* T. Anderson) และห้อมช้าง (*Phlogacanthus curviflorus* (Wall.)) จากแหล่งพันธุกรรมต่าง ๆ ในภาคเหนือ 8 แหล่ง พบการกระจายพันธุ์ของดีปลากั้ง โดยจะพบในป่าตามธรรมชาติ และมักจะพบตามบริเวณบ้านของชาวบ้าน ปลูกไว้เพื่อบริโภคเป็นผักและปลูกไว้เป็นท่อนพันธุ์เพื่อจำหน่าย จากการสำรวจพบ ดีปลากั้ง 6 แหล่ง ดีปลากั้งนอกจากมีประโยชนด้านอาหารแล้ว ยังมีสรรพคุณทางยาในเรื่องช่วยบำรุงกำลัง คลายเครียด ขับปัสสาวะ บำรุงตับ บำรุงสายตา แก้เบาหวาน แก้ความดัน ห้อมช้าง พบได้ในสภาพชื้น ขึ้นตามริมถนน มีสรรพคุณทางยา แก้ฟกช้ำ แก้ปวด มีรายงานบางพื้นที่นำช่อดอกมารับประทานเป็นผัก จิ้มนำพริก จากการสำรวจ พบห้อมช้าง 3 แหล่ง ในจังหวัดน่านและพะเยา จากการศึกษาความหลากหลายทางพันธุกรรมในระดับดีเอ็นเอผลคัดเลือกไพร์เมอร์ในกลุ่ม ISSR ในการวิเคราะห์ความแตกต่างทางพันธุกรรมของดีปลากั้งและห้อมช้าง ได้จำนวน 20 เครื่องหมาย สำหรับใช้ในการดำเนินการวิเคราะห์ความแตกต่างและความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมของดีปลากั้งและห้อมช้างได้

โครงการวิจัยย่อยที่ 4 การสร้างฐานพันธุกรรมพืชสวนเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน

หัวหน้าโครงการ นางสาวเสาวนี เขตสกุล

ระยะเวลาดำเนินการ เริ่มตุลาคม 2565 สิ้นสุดกันยายน 2567

ประกอบด้วย 3 กิจกรรม 12 การทดลอง ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 รวบรวมและศึกษาลักษณะประจำพันธุ์พืชผักเพื่อการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่

ประกอบด้วย 5 การทดลอง ดังนี้

การทดลองที่ 1.1 การรวบรวมและศึกษาลักษณะประจำพันธุ์มะเขือเทศ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 1.2 การรวบรวมและศึกษาลักษณะประจำพันธุ์พริก (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 1.3 การรวบรวมและศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ฟักทอง (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 1.4 การรวบรวมและศึกษาลักษณะประจำพันธุ์แตงโม (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 1.5 การรวบรวมและศึกษาลักษณะประจำพันธุ์แตงกวา (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

กิจกรรมที่ 2 การรวบรวม และศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ไม้ผลเพื่อการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่

ประกอบด้วย 5 การทดลอง ดังนี้

การทดลองที่ 2.1 การรวบรวมและศึกษาลักษณะประจำพันธุ์มะละกอ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 2.2 การศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ลิ้นจี่ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 2.3 การศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ลำไย (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 2.4 การศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ส้มโอ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 2.5 การศึกษาลักษณะประจำพันธุ์อะโวกาโด (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

กิจกรรมที่ 3 รวบรวมและศึกษาลักษณะประจำพันธุ์พืชสวนอุตสาหกรรมเพื่อการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่

ประกอบด้วย 2 การทดลอง ดังนี้

การทดลองที่ 3.1 การรวบรวมและศึกษาลักษณะประจำพันธุ์โกโก้ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

การทดลองที่ 3.2 การรวบรวมและศึกษาลักษณะประจำพันธุ์กาแฟ (ปีเริ่มต้น 2565–สิ้นสุด 2567)

สรุปรายงานผลสัมฤทธิ์โครงการวิจัยย่อย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

โครงการวิจัยสร้างฐานพันธุกรรมพืชสวนเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน สามารถดำเนินงานวิจัยได้ตามแผน มีผลการศึกษา ดังนี้

บันทึกลักษณะต่าง ๆ อ้างอิงตามแบบบันทึกลักษณะประจำพันธุ์ตามระเบียบกรมวิชาการเกษตร ว่าด้วยการตรวจสอบลักษณะของพันธุ์พืชที่ขอจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ และได้จัดทำข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์ และพันธุ์ไม้อ้างอิงครบถ้วน จำนวน 11 ชนิด ได้แก่ มะเขือเทศ จำนวน 10 พันธุ์ พริก จำนวน 10 พันธุ์ กาแฟ จำนวน 5 พันธุ์ โกโก้ จำนวน 5 พันธุ์ แตงกวา จำนวน 8 พันธุ์ แตงโม จำนวน 14 พันธุ์ มะละกอ จำนวน 13 พันธุ์ ลำไย จำนวน 5 พันธุ์ ลิ้นจี่ จำนวน 5 พันธุ์ อะโวคาโด จำนวน 5 พันธุ์ ส้มโอ จำนวน 5 พันธุ์ และได้ส่งมอบข้อมูลรวมถึงพันธุ์ไม้อ้างอิงไปยังสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ส่วนการบันทึกข้อมูลลงในระบบฐานข้อมูลคาดว่าจะเสร็จสิ้นในเดือนมีนาคม 2566 และเมล็ดพันธุ์ที่ถูกรวบรวมไว้จะถูกเก็บรักษาไว้ในธนาคารเชื้อพันธุ์พืช สำนักวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ อยู่ระหว่างการจัดหาเมล็ดพันธุ์ และเนื่องจากปัญหาอุทกภัยที่จังหวัดศรีสะเกษทำให้ไม่สามารถบันทึกลักษณะประจำพันธุ์ตามแบบบันทึกลักษณะประจำพันธุ์ตามระเบียบกรมวิชาการเกษตร ว่าด้วยการตรวจสอบลักษณะของพันธุ์พืชที่ขอจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ของฟักทองได้จึงขอขยายเวลาในการส่งมอบ รายละเอียดผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับของฟักทองในปี พ.ศ. 2565 ไปเป็นส่งมอบในปี พ.ศ. 2566 เนื่องจากจะต้องปลูกฟักทองใหม่ คาดว่าจะทำการทดลองเสร็จสิ้นในเดือนมีนาคม 2566 และส่งมอบผลผลิตได้ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566







การประชุมและอบรมในประเทศ





การประชุมคณะอนุกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ครั้งที่ 1/2565 เมื่อวันอังคารที่ 8 กุมภาพันธ์ 2565 กรมวิชาการเกษตร โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช จัดประชุมคณะอนุกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ครั้งที่ 1/2565 ณ ห้องประชุมชั้น 2 ตึกโภชากร สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพฯ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ระบบ Application Zoom โดยมี นายสมบัติ ตงเต๊า รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ทำหน้าที่ประธาน นางวิลาวัณย์ ใคร่ครวญ ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ทำหน้าที่อนุกรรมการและเลขานุการ ประกอบด้วยอนุกรรมการ จำนวน 18 คน โดยที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้เสนอพืช จำนวน 3 รายการ ได้แก่ เห็ดสกุลเห็ดร่างแห พุทธรักษา และพืชสกุลหม่อน ต่อคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อพิจารณากำหนดชนิดพืชดังกล่าว ให้สามารถขอรับความคุ้มครองเป็นพันธุ์พืชใหม่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542







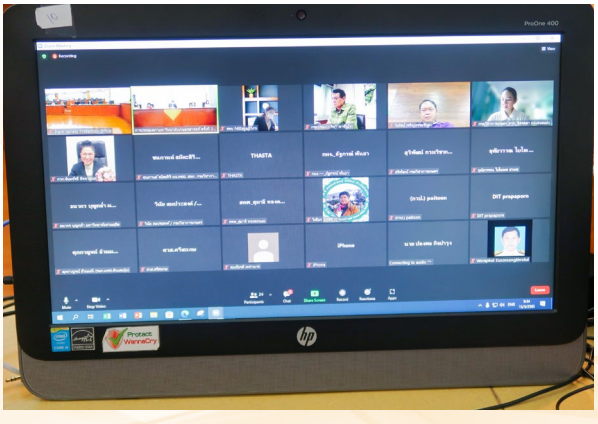
การประชุมคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ค.ส.) ในคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 2/2565 และตรวจนับคะแนนการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชเมื่อวันอังคารที่ 15 มีนาคม 2565 กรมวิชาการเกษตร โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช จัดประชุมคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ครั้งที่ 2/2565 เพื่อดำเนินการตรวจนับคะแนนตามบัตรเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ค.ส. 2) ณ อาคารสารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน) กรุงเทพฯ และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในระบบ Application Zoom โดยมีกำหนด 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 เวลา 08.30–09.30 น. ณ ห้องประชุม 9 ชั้น 2 เพื่อให้ ค.ส. เตรียมความพร้อมในการตรวจนับคะแนน และช่วงที่ 2 เวลา 09.30–12.00 น. ณ ห้องประชุมกำพล อดุลวิทย์ ชั้น 2 เพื่อดำเนินการตรวจนับคะแนน โดยมี ดร.จงรัก วัชรินทร์รัตน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นประธาน และคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิฯ ได้แก่ ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์ ผู้แทนกรมป่าไม้ และนางวิลาวัณย์ ใคร่ครวญ ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นฝ่ายเลขานุการ และมีผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อเป็นสักขีพยาน จากผู้แทนเกษตรกร และหน่วยงานต่าง ๆ โดย ค.ส. ได้ดำเนินการตรวจนับคะแนนตามขั้นตอนจนเสร็จสิ้น ได้รายชื่อผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช จาก 12 กลุ่ม ซึ่งจะนำรายชื่อดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชตามลำดับต่อไป







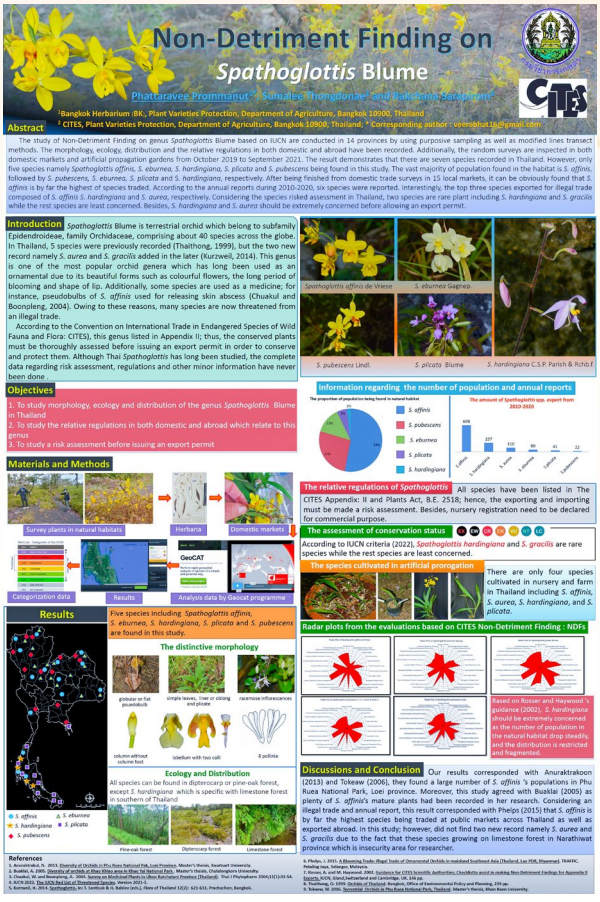








ประชุมและนำเสนอผลงานทางวิชาการประเภทโปสเตอร์ ในหัวข้อ “Non–Detriment Finding (NDFs) on *Spathoglottis* Blume” **ในการประชุมวิชาการอนุกรมวิธานและซิสเทมาติกส์ในประเทศไทยครั้งที่ 10 (The 10th Conference on Taxonomy and Systematic in Thailand)** เมื่อวันที่ 22–24 พฤษภาคม 2565 ณ คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และได้รับรางวัลชนะเลิศในประเภทโปสเตอร์ด้านพืช โดย นายภัทธรวีร์ พรมนัส นักวิชาการเกษตรชำนาญการ













การประชุมคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 1/2565 เมื่อวันศุกร์ที่ 26 สิงหาคม 2565 กรมวิชาการเกษตร โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้จัดประชุมคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 1/2565 ณ ห้องประชุม 501 ตึกกสิกรรม กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพมหานคร โดยมีรองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร นายสมบัติ ตงเต๊า ทำหน้าที่ประธานการประชุม ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช นางวิลาวัณย์ ใคร่ครวญ ทำหน้าที่เลขานุการ คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนจากกรมบัญชีกลาง สำนักงบประมาณ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ผู้แทนเกษตรกรภาคกลางและภาคตะวันออก และเจ้าหน้าที่จากกรมวิชาการเกษตร โดยที่ประชุมมีมติเห็นชอบหลักการ (ร่าง) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชฯ พ.ศ. .... และ (ร่าง) ตัวชี้วัดของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2566 และรับทราบผลการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชประจำปี พ.ศ. 2565













การประชุมเจ้าหน้าที่วิชาการพืชอนุรักษ์ เพื่อให้ข้อคิดเห็นและกำหนดท่าทีต่อข้อเสนอ (Proposal) ของการประชุมสมัยสามัญภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ครั้งที่ 19 (CITES CoP19) ณ ปานามาคอนเวนชั่น เซ็นเตอร์ กรุงปานามาซิตี้ สาธารณรัฐปานามา เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2565 เวลา 09.00–13.00 น. แบบผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ระบบ Application Zoom สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

การฝึกอบรมหลักสูตรการขึ้นทะเบียนชุมชน การจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น และการอนุรักษ์พัฒนาพันธุ์พืชของชุมชน ครั้งที่ 1/2565 โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เมื่อวันอังคารที่ 22 มีนาคม 2565 นางวิลาวัณย์ ใคร่ครวญ ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดการฝึกอบรมหลักสูตรการขึ้นทะเบียนชุมชน การจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น และการอนุรักษ์พัฒนาพันธุ์พืชของชุมชน ครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2565 ณ ศูนย์อนุรักษ์กล้วยไม้ฟ้ามุ่ย องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยนายวัน ม่วงมา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแยง กล่าวต้อนรับในพิธีเปิด และนายป่าน ปานขาว ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช กล่าวรายงาน วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพื่อให้ชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 และการอนุรักษ์พัฒนาพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของชุมชน และร่วมรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มผู้อนุรักษ์กล้วยไม้ฟ้ามุ่ยในตำบลโป่งแยงเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประกอบด้วยผู้แทนชุมชนโป่งแยง และเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ จำนวน 25 คน











การประชุมและอบรมต่างประเทศ

❖ **การประชุมสัมมนาออนไลน์ Awareness Raising Webinar on Plant Variety Protection and UPOV 1991** เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2565 ผ่านระบบประชุมทางไกล ผู้เข้าร่วมประชุม คือ นายป่าน ปานขาว นางสาวรุ่งทิวา ธนำธาตุ นางสาววราภรณ์ ทองพันธ์ นายปณิพัท กฤษสมัคร และนางสาวอ้อพร เผือกคล้าย

❖ **การประชุมเชิงปฏิบัติการ Capacity Building Workshop 1" Introduction of PVP & amp; UPOV TG1/3 ภายใต้โครงการ The East Asia Plant Variety Protection Forum: EAPVPF** ระหว่างวันที่ 18–19 มกราคม 2565 ผ่านระบบ Application zoom ผู้เข้าร่วมประชุม คือ นางสาวณัฐพร เสียงอ่อน นางสาวอ้อพร เผือกคล้าย และนางสาววิวรรณยา คล้อยสาย

❖ **การประชุมคณะกรรมการบริหารอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ครั้งที่ 74** (74th meeting of the Standing Committee (SC74)) ระหว่างวันที่ 7–11 มีนาคม 2565 ณ กรุงลียง สาธารณรัฐฝรั่งเศส โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับการดำเนินงานตามพันธกรณีของอนุสัญญา การพิจารณารับรองการแก้ไขชนิดพันธุ์ในบัญชี 1 และ 2 การพิจารณาเอกสารและรายงานต่าง ๆ ซึ่งเสนอโดยภาคี คณะกรรมการบริหาร สำนักเลขาธิการ คณะทำงานต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำข้อกำหนดต่าง ๆ เพื่อให้ภาคีและสำนักเลขาธิการ CITES สามารถปฏิบัติงานได้ โดยผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา



❖ **การประชุม The 15th Annual Meeting of East Asia Plant Variety Protection Forum** ระหว่างวันที่ 13–14 กรกฎาคม 2565 ผ่านระบบออนไลน์ ผู้เข้าร่วมประชุม คือ นายป่าน ปานขาว นางสาวรุ่งทิวา ธนำธาตุ นางสาววราภรณ์ ทองพันธ์ นางสาวณัฐพร เสียงอ่อน นางสาวอ้อพร เผือกคล้าย นางสาววิวรรณยา คล้อยสาย และนางสาวชาลิสา แจ้งสกุล

❖ **การประชุมเชิงปฏิบัติการจากหน่วยงานโครงการพัฒนาเมล็ดพันธุ์ The Mekong–U.S. Partnership (MUSP), the United States Department of Agriculture (USDA) Foreign Agricultural Service (USDA–FAS) in collaboration with American Seed Trade Association (ASTA) and Asia Pacific Seed Association (APSA)** ระหว่างวันที่ 25–27 กรกฎาคม 2565 ผ่านระบบออนไลน์ ผู้เข้าร่วมประชุม คือ นายป่าน ปานขาว นางสาวรุ่งทิวา ธนำธาตุ และนางสาวอ้อพร เผือกคล้าย

❖ **การอบรม Plant Variety Protection and Quality Control System of Seeds to Facilitate Distribution of High Quality Seeds** ระหว่างวันที่ 22 สิงหาคม 2565–6 ตุลาคม 2565 ผ่านระบบ Application class in Japan ผู้เข้าร่วมอบรม คือ นางสาวณัฐพร เสียงอ่อน

❖ **การประชุม The Ninth Session of Governing Body of the International Treaty on Plant Genetic Resources for food and Agriculture** ระหว่างวันที่ 19–24 กันยายน 2565 ณ กรุงนิวเดลี สาธารณรัฐอินเดีย ผู้เข้าร่วมประชุม คือ นางสาววราภรณ์ ทองพันธ์

❖ **การประชุม Workshop for PVP e–application system** เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2565 ผ่านระบบ Application zoom ผู้เข้าร่วมประชุม คือ นางสาวอ้อพร เผือกคล้าย



ลังแขนก Tampoi hutan

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Baccaurea pyriformis* Gage

วงศ์ : PHYLLANTHACEAE

ไม้ต้น สูง 7–30 เมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปรีถึงรูปไข่กลับ ปลายแหลม โคนรูปลิ่ม ขอบเรียบ ดอกแยกเพศอยู่ต้นเดียวกัน ช่อดอกเพศผู้ออกเป็นกระจุกที่ซอกใบหรือตามกิ่ง ดอกเพศผู้ขนาดเล็ก เส้นผ่านศูนย์กลาง 1–2 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง 4–5 กลีบ ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 4–5 อัน ช่อดอกเพศเมีย เกิดตามกิ่ง ลำต้น และซอกใบ ช่อดอกยาว 1.5–3 เซนติเมตร ดอกเพศเมียสีเหลืองแกมเขียว เส้นผ่านศูนย์กลาง 2.5–3.5 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง 4–5 กลีบ ไม่มีกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ มี 3 ช่อง ผลสดสีน้ำตาลหรือสีส้ม รูปแพร์หรือเกือบกลม เยื่อหุ้มเมล็ดสีส้ม รสหวานอมเปรี้ยว

รูปภาพ : กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช


ภาคผนวก

ภาคผนวก 1 รายชื่อพืชที่รัฐมนตรีประกาศให้พันธุ์พืชใหม่สามารถขอจดทะเบียนคุ้มครองได้ จำนวน 103 รายการ

กลุ่มพืช	ชนิด
กลุ่มพืชไร่ (20)	ข้าว ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ปาล์มน้ำมัน สับปะรด ฝ้าย งา อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง หญ้าแฝก หญ้าเนเปียร์และลูกผสม ไผ่ หญ้ารูซี่และลูกผสม อ้อยยักษ์ กัญชง, กัญชา (พืชสกุลแคนนาบิส) ถั่วลิสง หญ้านวลน้อย ยาสูบ ฝ้าย (พืชสกุลฝ้าย)
กลุ่มพืชผัก (24)	มะเขือเทศ พริก ถั่วฝักยาว มะเขือ บวบเหลี่ยม ฟักทองและลูกผสม ฟัก/แฟง มะระ ถั่วแขก ผักกาดหอม ผักกาดกวางตุ้ง ผักบุ้ง แตงกวา/แตงร้าน ผักคะน้า แตงโม แตงเทศผิวเรียบ/แตงเทศลายนูนและลูกผสม กระเจี๊ยบเขียว กะหล่ำปลี ผักกาดหัว มันเทศ มันฝรั่ง กระเพรา บัวบก หอมแดง
กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ (27)	โป๊ยเซียน หยก บัว แก้วกาญจนา ลั่นทม ชวนชม บอนสี กล้วยไม้สกุลฟาแลนนอปซีสและลูกผสม กล้วยไม้สกุลแคทลียาและลูกผสม กล้วยไม้สกุลแวนด้าและลูกผสม กล้วยไม้สกุลหวาย กล้วยไม้สกุลซิมบีเดียม กล้วยไม้สกุลรองเท้านารี ไม้ดอกสกุลขมิ้น บานชื่น หน้าวัว กุหลาบ ดาวเรือง เบญจมาศ ว่านสี่ทิศ หม้อข้าวหม้อแกงลิง ลิ้นมังกร ยูโฟรเบีย (พืชสกุลยูโฟรเบีย) ชายผ้าสีดา เดป กล้วยไม้สกุลซิมบีเดียมและลูกผสม พุทธรักษา (พืชพุทธรักษา)
ไม้ผล/ไม้ยืนต้น (26)	ลำไย ลิ้นจี่ มะม่วง มะขาม มะนาวไทยและลูกผสม มะปราง กล้วย ขนุน ทุเรียน มะละกอ ส้มโอ มะเฟือง น้อยหน่าและลูกผสม ฝรั่ง ส้มเขียวหวานและลูกผสม เงาะ ยางพารา อะโวคาโด อินทผลัม กาแฟ มะพร้าว ชมพู่ ส้มเช้งและลูกผสม หม่อน โกโก้และลูกผสม หม่อน (พืชสกุลหม่อน)
กลุ่มพืชให้เนื้อไม้ (4)	ยูคาลิปตัส สัก กระถินณรงค์ อะเคเซียและลูกผสม
กลุ่มเห็ด (2)	เห็ดถั่งเช่าสีทอง เห็ด สกุลเห็ดร่างแห

ภาคผนวก 2 ขั้นตอนการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

1. การยื่นคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่
   - ผู้ขอเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องให้เรียบร้อยตามแบบ คพ.1 คพ.1/1 คพ. 1/2 และ คพ.1/3
   - ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

2. การตรวจสอบเอกสารคำขอเบื้องต้น
   - พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารประกอบการขอจดทะเบียนให้ครบถ้วนและถูกต้อง ตามที่กฎหมายกำหนด

   ⟷ หากไม่ครบถ้วน / ไม่ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่จะแจ้งให้ผู้ขอดำเนินการแก้ไข / เพิ่มเติม

3. การพิจารณาคำขอและแผนการปลูกทดสอบ
   - คณะทำงานตรวจสอบภาคสนามที่กรมวิชาการเกษตรแต่งตั้งพิจารณาข้อมูลพันธุ์พืช ที่มาประวัติพันธุ์กรรมวิธีการปรับปรุงพันธุ์ ลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้น และกำหนดพันธุ์ปลูกเปรียบเทียบ และแผนการปลูกทดลอบ (DUS Test)

   ⟷ พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ขอทราบและดำเนินการ

4. การตรวจสอบคุณสมบัติของพันธุ์พืชที่ขอจดทะเบียน
   - ผู้ขอดำเนินการปลูกทดสอบ (DUS Test) ตามที่คณะทำงานฯ กำหนด หรือหน่วยงานที่กรมวิชาการเกษตรกำหนดเป็นผู้ดำเนินการปลูกทดสอบ
   - คณะทำงานฯ ลงพื้นที่ตรวจและประเมินผลการปลูกตรวจสอบ
   - พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานผลการปลูกตรวจสอบ (DUS Report) เสนออธิบดีกรมวิชาการเกษตร

5. การพิจารณารายงานผลการตรวจสอบ
   - พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานผลการปลูกตรวจสอบ (DUS Report) เสนอ หากเห็นว่าถูกต้องอธิบดีจะมีคำสั่งให้ประกาศโฆษณาคำขอฯ
   - ผู้ขอชำระค่าใช้จ่ายในการประกาศโฆษณา อัตรา 500 บาทต่อคำขอ

6. การประกาศโฆษณาคำขอ 90 วัน ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานเขต หรือที่ว่าการอำเภอ และเว็บไซต์ของกรมวิชาการเกษตร

- มีผู้คัดค้าน → เข้าสู่กระบวนการคัดค้าน
- ไม่มีผู้คัดค้าน

7. การรับจดทะเบียน
   - อธิบดีพิจารณาโดยตลอดและเห็นว่าไม่มีเหตุขัดข้อง จึงมีคำสั่งให้รับจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืช

8. การชำระค่าธรรมเนียมการออกหนังสือสำคัญฯ
   - พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขอชำระค่าธรรมเนียมในอัตรา 500 บาทต่อฉบับ

9. การรับหนังสือสำคัญฯ และชำระค่าธรรมเนียมสำหรับการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่
   - พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขอมารับหนังสือฯ และชำระค่าธรรมเนียมรายปี อัตราปีละ 1,000 บาทต่อพันธุ์

ภาคผนวก 3 รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือสำคัญการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

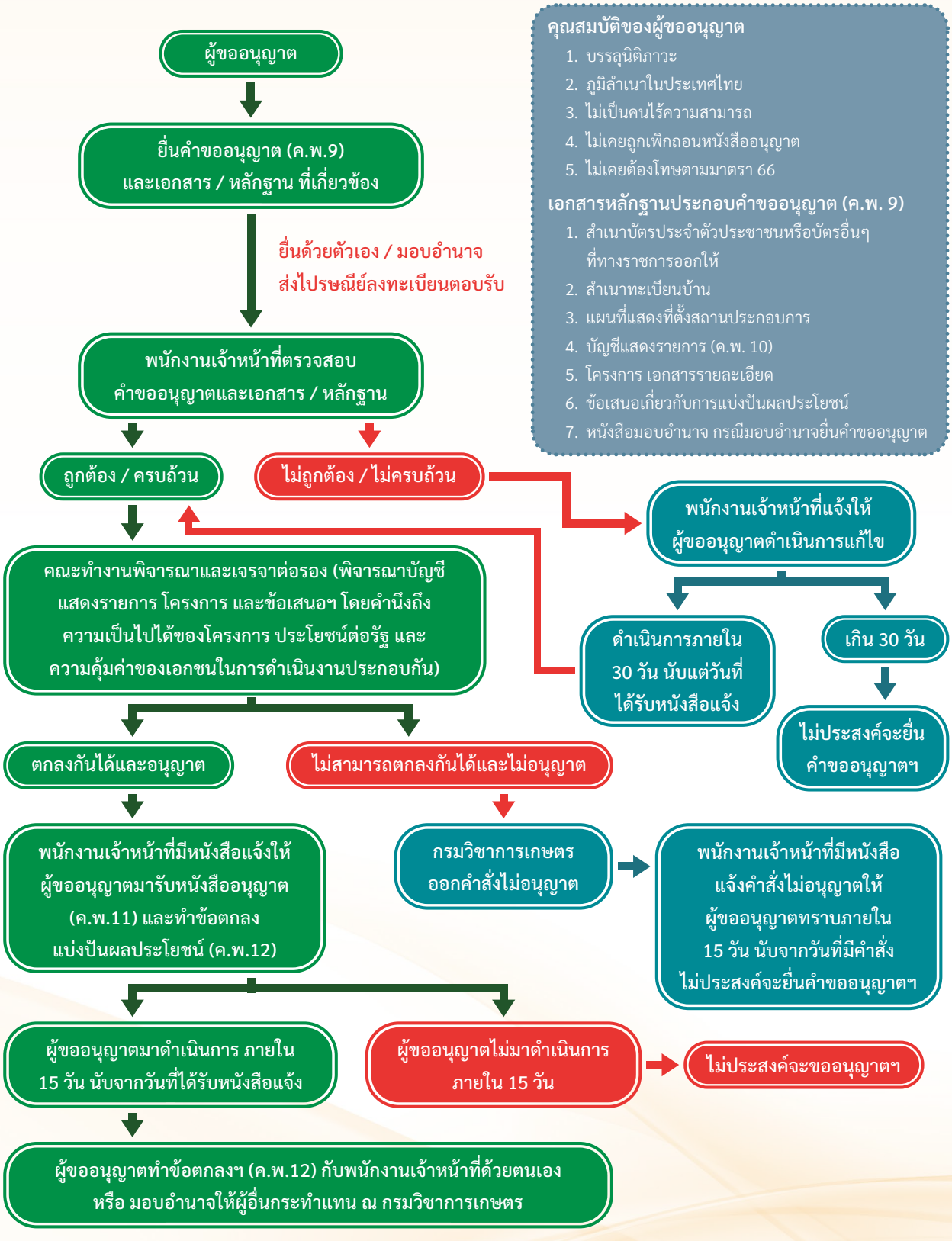
ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
1	กล้วยไม้สกุลหวาย	ซากุระไวท์ นูวี
2	ข้าว	หอมแม่โจ้ 6
3	ข้าว	หอมแม่โจ้ 8
4	ข้าว	หอมแม่โจ้ 16
5	ข้าว	หอมแม่โจ้ 100
6	ข้าว	หอมแม่โจ้ 9
7	ข้าวโพด	พิ้งกี้ 1825
8	ข้าวโพด	แซบหลาย 137
9	ข้าวโพด	แปซิฟิค 278
10	ข้าวโพด	ไฮบริกซ์ 33
11	ข้าวโพด	ไฮบริกซ์ 71
12	ข้าวโพด	50092
13	ข้าวโพด	324
14	ข้าวโพด	325
15	ข้าวโพด	326
16	ข้าวโพด	327
17	ข้าวโพด	บี2913แซด
18	ข้าวโพด	บี6449แซด
19	ข้าวโพด	ดี4341แซด
20	ข้าวโพด	จี4873แซด

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
21	ข้าวโพด	เอช0765แซด
22	ข้าวโพด	ดี6404แซด
23	ข้าวโพด	เอช3466แซด
24	ข้าวโพด	ตากฟ้า 4
25	ข้าวโพด	ตากฟ้า 5
26	ข้าวโพด	ตากฟ้า 7
27	ข้าวโพด	นครสวรรค์ 4
28	ข้าวโพด	นครสวรรค์ 5
29	ข้าวโพด	เอ็นพี5435
30	ข้าวโพด	เอ็นพี5437
31	ข้าวโพด	เอ็นพี5414
32	ข้าวโพด	เอ็นพี5423
33	ข้าวโพด	เอสทีจี109
34	ข้าวโพด	เอสทีจี168
35	ข้าวโพด	เอสทีจี169
36	ข้าวโพด	เอสทีจี178
37	ข้าวโพด	เอสทีจี219
38	ข้าวโพด	พีเอช244วาย
39	ข้าวโพด	พีเอช2วายเค
40	ข้าวโพด	พี4080

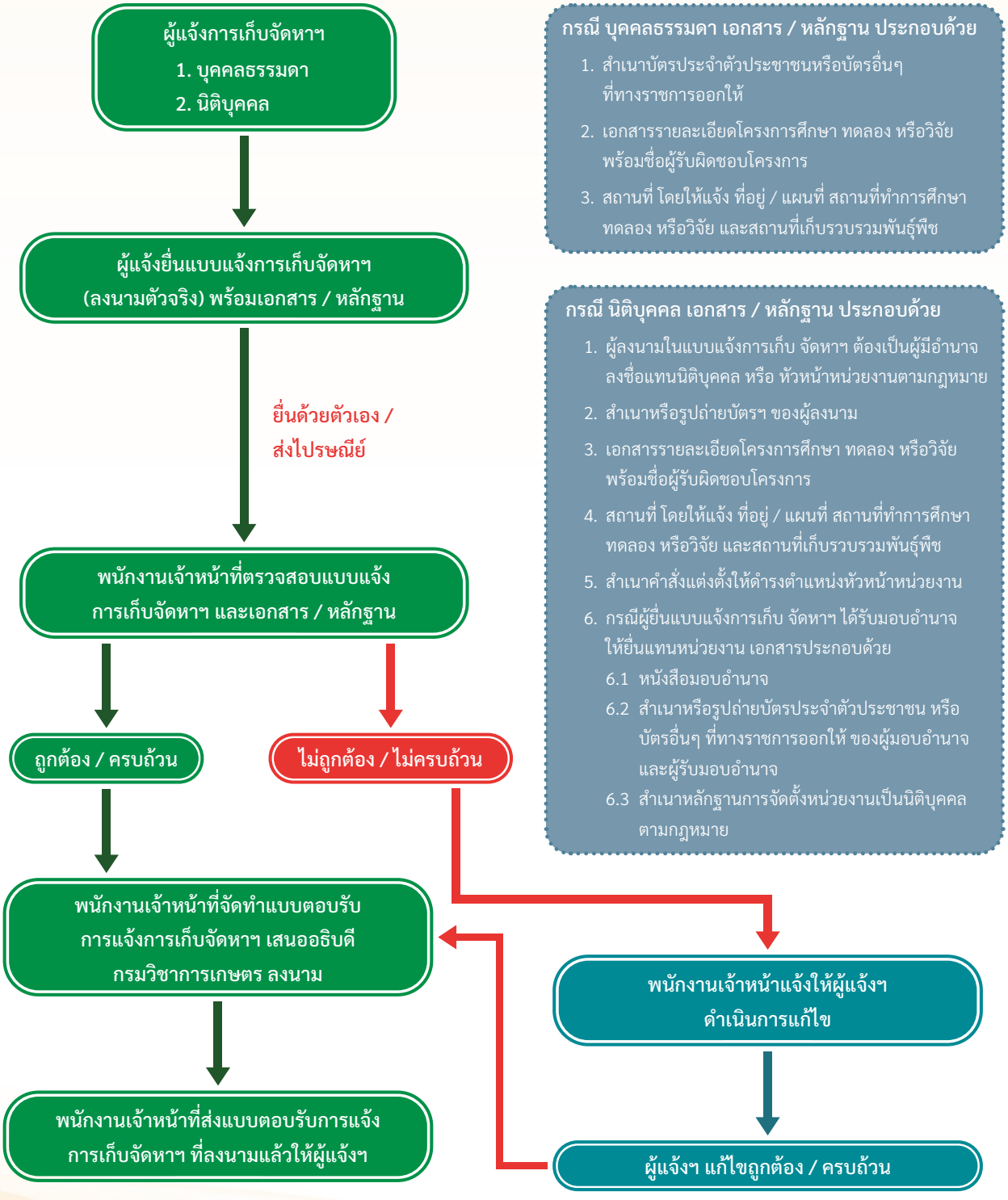
ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
41	ข้าวโพด	เอ็นพีจี0087
42	ข้าวโพด	เอ็นพีจี0090
43	ข้าวโพด	เอ็นพีจี0131
44	ข้าวโพด	เอ็นพีจี0149
45	ข้าวโพด	เอ็นพีจี0155
46	ข้าวโพด	เอ็นพี5359
47	ข้าวโพด	เอ็นพี5420
48	ข้าวโพด	เอ็นพี5436
49	ข้าวโพด	เอ็นพี5441
50	แตงกวา	ทีเอส 34533
51	แตงกวา	ทีเอส 32860
52	แตงโม	ฮันนี่มูน

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
53	แตงโม	คิงส์เยลโลว์
54	แตงโม	อันคา
55	ถั่วฝักยาว	ลำน้ำชี 2
56	มะเขือเทศ	ทีดี593
57	มะเขือเทศ	ทีดี594
58	มะเขือเทศ	ทีดี600
59	มะเขือเทศ	ทีดี604
60	มะเขือเทศ	ทีเอที17002
61	มะเขือเทศ	ทีเอที17005
62	มะเขือเทศ	ทีเอที17008
63	ยูคาลิปตัส	พีที 95
64	สับปะรด	ศรีวิชัย

ภาคผนวก 4 ขั้นตอนการยื่นคำขออนุญาต ออกหนังสืออนุญาต และจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542



ภาคผนวก 5 ขั้นตอนการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปหรือพันธุ์พืชป่า ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้าตามมาตรา 53 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542



ภาคผนวก 6 ขั้นตอนการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553

1. การยื่นคำขอ
- ผู้ขอยื่นคำขอตามแบบ ร.พ.1 ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร หรือ ยื่นคำขอทางไปรษณีย์มาที่ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร เลขที่ 50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม. 10900

เอกสารที่ต้องเตรียม
1. คำขอ ร.พ.1 ที่กรอกข้อมูลและลงลายมือชื่อผู้ขอ
2. ข้อมูลที่มาของพันธุ์พืชที่จะขอขึ้นทะเบียน
   - 2.1 ชื่อพันธุ์
   - 2.2 แหล่งที่มา / ประวัติพันธุ์ / วิธีการปรับปรุงพันธุ์
   - 2.3 ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์
   - 2.4 ลักษณะอื่น ๆ
   - 2.5 รูปภาพ ต้น ใบ ดอกและผล
3. เอกสาร/หลักฐานยืนยันตัวตนบุคคล / นิติบุคคล
4. หนังสือมอบอำนาจ (กรณีมอบอำนาจ)

2. พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจเอกสารและข้อมูลเบื้องต้นตามหลักวิชาการ
- กรณีข้าวจะขอความอนุเคราะห์กรมการข้าวพิจารณาข้อมูล
- กรณีเป็นพืชที่กฎหมายอื่นควบคุมอยู่จะประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กรณีข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือไม่ชัดเจนเพียงพอ → พนักงานเจ้าหน้าที่ติดต่อผู้ยื่นคำขอ ให้ส่งข้อมูลเอกสารเพิ่มเติม

กรณีข้อมูลครบถ้วนและถูกต้อง

3. การประกาศโฆษณา เพื่อแจ้งให้สาธารณชนทราบและเปิดโอกาสให้ทักท้วง
- ประกาศโฆษณาลงบน Website ของกรมวิชาการเกษตร และติดประกาศที่สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นเวลา 30 วัน

กรณีมีผู้ทักท้วง
- พนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งเรื่องคืนให้แก่ผู้ยื่นคำขอ เพื่อนำไปทำความตกลงกับผู้ทักท้วง
- เมื่อมีการตกลงกันได้ จึงจะเข้าสู่กระบวนการต่อไป

กรณีไม่มีผู้ทักท้วงภายใน 30 วัน นับจากวันปิดประกาศ

4. การชำระค่าธรรมเนียม
- พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขอมาชำระค่าธรรมเนียมการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ (ร.พ.2) ในอัตราพันธุ์ละ 100 บาท

5. การออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ (ร.พ.2)
- พนักงานเจ้าหน้าที่จัดพิมพ์หนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ เสนออธิบดีกรมวิชาการเกษตรลงนาม

6. การรับหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ
- พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขอมารับหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ ด้วยตัวเอง หรือจัดส่งให้ตามที่ร้องขอ

- การไม่ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ
  - อธิบดีจะไม่ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ หากมีข้อสรุปได้ว่าลักษณะต่าง ๆ ของพันธุ์พืชที่เสนอไม่ตรงกับข้อมูลที่นำเสนอ หรือคล้าย หรือเหมือนกับพันธุ์พืชที่กรมวิชาการเกษตรรับขึ้นทะเบียนไว้แล้ว
- การเพิกถอนหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ
  - อธิบดีมีสิทธิจะเพิกถอนหนังสือรับรองพันธุ์พืช ขึ้นทะเบียนฯ ถ้ามีการพิสูจน์ได้ในภายหลังว่าพันธุ์พืช ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนนั้น มีลักษณะที่ไม่ตรงกับข้อมูลที่นำเสนอหรือตรงกับพันธุ์อื่นที่มีหลักฐานการขึ้นทะเบียนไว้ก่อนแล้ว

ภาคผนวก 7 รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน (ร.พ.2) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
1	กระท่อม	ก้านแดงกระบี่ 1
2	กระท่อม	ก้านแดง นครศรีธรรมราช 1
3	กล้วยป่า	ทองระยอง
4	กะเพรา	เคยู034–ซี8–14
5	กะเพรา	เคยู034–ซี8–21
6	กะเพรา	เคยู034–ซี8–24
7	กัญชง	อีเอชเอฟจีพี ออโต้ชาร์ฟ 1
8	กัญชง	เอฟจีพี_เอฟโอชาร์ฟ 2
9	กัญชง	เอฟจีพี_เอฟโอชาร์ฟ 3
10	กัญชง	อีเอชเอฟจีพีชาร์ฟ 1
11	กัญชง	อีเอชเอฟจีพีชาร์ฟ 2
12	กัญชง	อีเอชเอฟจีพีชาร์ฟ 3
13	กัญชง	อีเอชเอฟจีพีชาร์ฟ 4
14	กัญชง	อีเอชเอฟจีพีชาร์ฟ 5
15	กัญชง	อีเอชเอฟจีพีชาร์ฟ 6
16	กัญชง	อีเอชเอฟจีพีชาร์ฟ 7
17	กัญชง	อีเอชเอฟจีพีชาร์ฟ 8
18	กัญชา	โออาร์พี–ทุ่งแพม 101 (ORP Tungpam 101)
19	กัญชา	โออาร์พี–ทุ่งแพม 102 (ORP Tungpam 102)
20	กัญชา	โออาร์พี–ทุ่งแพม 201 (ORP Tungpam 201)
21	กัญชา	โออาร์พี–ทุ่งแพม 301 (ORP Tungpam 301)
22	กัญชา	โออาร์พี–ทุ่งแพม401 (ORP Tungpam 401)
23	กัญชา	โออาร์พี–ทุ่งแพม402 (ORP Tungpam 402)
24	กัญชา	โออาร์พี–ทุ่งแพม403 (ORP Tungpam 403)
25	กัญชา	เคเคยูศูนย์หนึ่ง
26	กาแฟ	อาร์พีเอฟ–ซี3
27	กาแฟ	อาร์พีเอฟ–ซี4
28	กาแฟ	อาร์พีเอฟ–ซี1
29	กาแฟ	อาร์พีเอฟ–ซี2
30	กาแฟ	เอ็น เค พี 124
31	โกโก้	น่าน 133
32	โกสน	เต่าเวทัส
33	โกสน	เทวาสถิต
34	โกสน	นาคปรก
35	โกสน	เพชรพระนารายณ์
36	โกสน	มัทนา
37	โกสน	โรส

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
38	โกสน	ศิริลักษณ์
39	โกสน	สินสมุทร
40	โกสน	เสนา
41	โกสน	อู่ข้าว
42	โกสน	กวักทองคำ
43	โกสน	โชคเจริญทรัพย์
44	โกสน	พิงค์เลดี้
45	โกสน	รวยรุ่งโรจน์
46	โกสน	ราศีธนู
47	โกสน	ราศีเมษ
48	โกสน	แดงมงคล
49	โกสน	รวยทรัพย์
50	โกสน	รวยทันใจ
51	โกสน	ราศีพิจิก
52	โกสน	จันทิรา
53	โกสน	โชคอุดมทรัพย์
54	โกสน	ตรีตระการ
55	โกสน	เพชรพรรณราย
56	โกสน	เฟื่องฟูอนันต์
57	โกสน	มณีนาคราช
58	โกสน	รุ้งลาวัลย์
59	โกสน	รุ่งอรุณ
60	โกสน	หลักชัย
61	ขนุน	เพชรวรินทร์วรดา
62	ขนุน	ทองสิน

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
63	ขนุน	ทองเนื้อเก้า
64	ข้าว	ไก่ทองคำ 80
65	ข้าว	ธัญสิรินเตี้ย (TS2)
66	ข้าว	หอมวาริน
67	ข้าว	หย่ามือแชเบี่ย 3 มช.
68	ข้าว	บือบ้าง 4 มช.
69	ข้าว	ขาหนี่ 117
70	ข้าว	ดำดาษ 20
71	ข้าว	หอมสยาม
72	ข้าว	หอมสยาม
73	ข้าว	อาร์เจ11
74	ข้าว	อาร์เจ22
75	ข้าว	อาร์เจ44
76	ข้าว	อาร์เจ66
77	ข้าว	เจ๊กเชยกาบใบสีม่วง
78	ข้าหลวงฟิลิปปินส์	มาดามแองเจลเลส
79	คีนัว	นิลเกษตรหลวง
80	คีนัว	โกเมนเกษตรหลวง
81	ดาวเรือง	ร็อคโค่ ดีฟโกลด์
82	ดาวเรือง	ร็อคโค่ ซันนี่ 001
83	ดาวเรือง	ร็อคโค่ เยลโลว์
84	ดาวเรือง	ร็อคโค่ เรนนี่ 002
85	ถั่งฝักยาว	เสือเขียว
86	ถั่งฝักยาว	เสือลายพาดกลอน

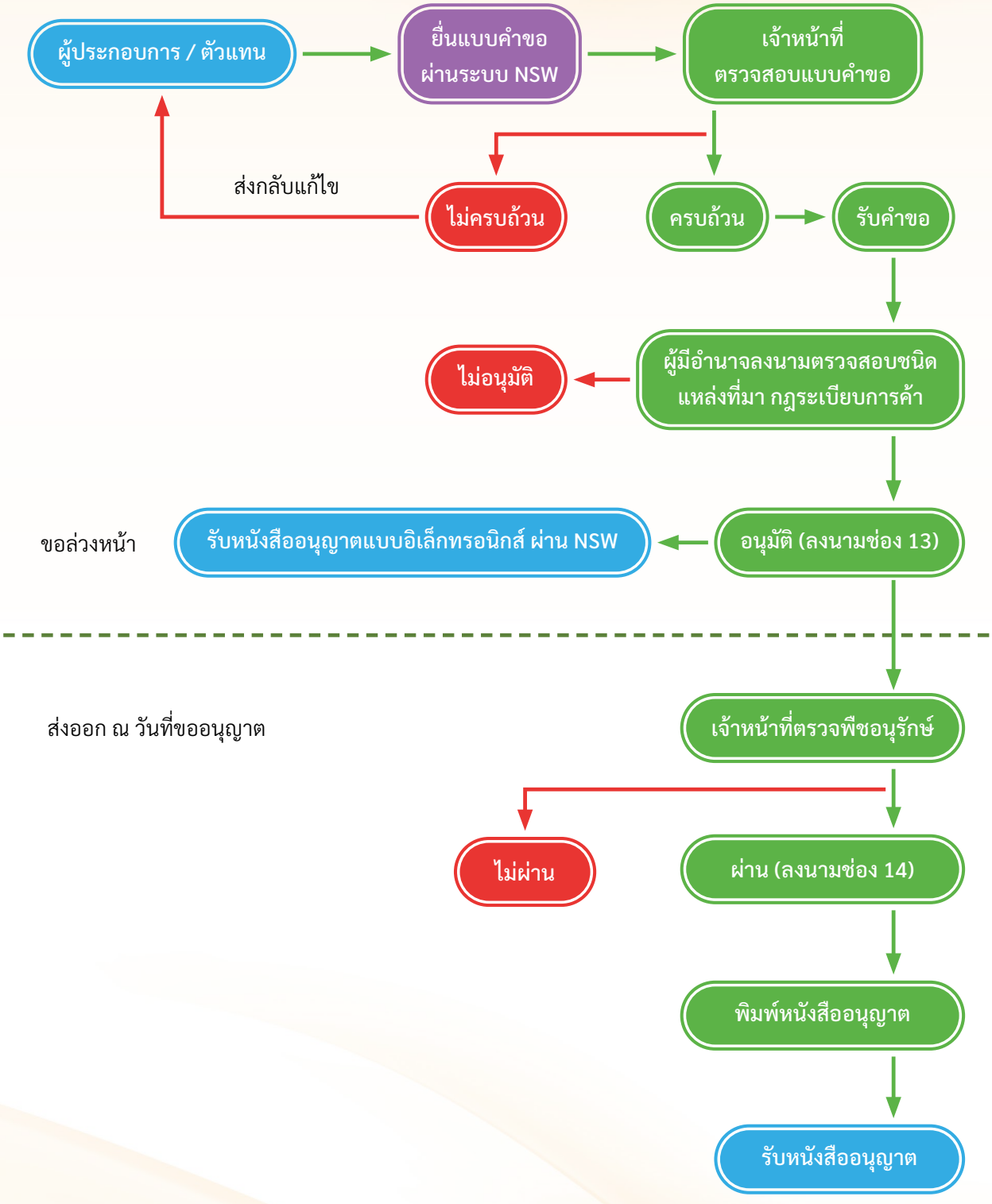
ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
87	ถั่งฝักยาว	เสือดุ
88	ถั่งฝักยาว	เสือขาว
89	ถั่วเหลือง	เกษตรศาสตร์ 64
90	ทุเรียน	ศรีสะเกษ 238
91	ทุเรียน	ยอดสมพร
92	ทุเรียน	จันทร์ลินจง
93	ทุเรียน	เหลืองทองคำ
94	ทุเรียน	ทองหล่อ
95	ทุเรียน	นกขมิ้นเมืองตราด
96	ทุเรียน	เม็ดในสมุย
97	ทุเรียน	ก้านยาวไร่สุรจิต
98	ทุเรียน	ต้นฟีนิกซ์
99	ทุเรียน	เหลืองสุทอน
100	บอน	แบล็ค โอนิคส์
101	บอน	อันดามัน คัลเลอร์ฟูล
102	บอนสี	ดวงใจทศกัณฐ์
103	บานชื่น	สึกิ
104	บานชื่น	ออเร้นท์ ดีไลท์
105	บานชื่น	เรด ดีไลท์
106	บานชื่น	พาสเทล พิงค์
107	บานชื่น	เมจิก ชาร์ม
108	เบญจมาศ	ชมพูพาน
109	เบญจมาศ	ประกายมาศ
110	เบญจมาศ	วิอันดา
111	เบญจมาศ	วอเธอร์กรีน

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
112	เบญจมาศ	ซันนี่สโนว์
113	เบญจมาศ	ฟีโอน่า
114	ฝรั่ง	จินชุ่ย
115	ฝรั่ง	คุณพลอย 3
116	พรหม (ลูกผสม)	พรหมทิสพิงค์ (พรหม วว. 14)
117	พรหม (ลูกผสม)	พรหมสุขใจ (พรหม วว. 15)
118	พีช	รอยัล ไอซ์
119	พีช	รอยัล สโนว์
120	พุทธรักษา	สมชาย 1
121	พุทธรักษา	สมชาย 2
122	พุทธรักษา	สมจิตต์
123	พุทธรักษา	จงรัก
124	พุทธรักษา	สุรพล
125	พุทธรักษา	คทารัตน์
126	พุทธรักษา	ลักษมณ
127	พุทธรักษา	สุธาสินี
128	พุทธรักษา	ปรีชา
129	พุทธรักษา	มยุรี
130	พุทธรักษา	วิลาวัณย์
131	พุทธรักษา	วุฒิชัย
132	พุทธรักษา	ชญานิศ
133	พุทธรักษา	อภิสิฏฐ์
134	พุทธรักษา	อรอาภา

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
135	พุทธรักษา	อรินทิพย์
136	แพรเซี่ยงไฮ้	เหลืองรังสี
137	ฟักทองญี่ปุ่น	อาร์พีเอฟ สวีตี้
138	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–1
139	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–2
140	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–3
141	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–4
142	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–5
143	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–6
144	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–7
145	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–8
146	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–10
147	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–11
148	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–12
149	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–13
150	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–14
151	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–15
152	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–16
153	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–17
154	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–18
155	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–19
156	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ 6–20
157	มะเขือเทศ	อาร์พีเอฟ สวีทเรด
158	มะเขือเทศ	อาร์พีเอฟ สวีทเยลโล่
159	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ด่าง
160	มะเขือเทศ	เคยูพิ้งค์ 649
161	มะเขือเทศ	โทแม็ค 647
162	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ KUKPS01
163	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ KUKPS02
164	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ KUKPS03
165	มะเขือเทศ	สีดาทิพย์ KUKPS04
166	มะพร้าว	กะทิหอมไวท์คลาวด์
167	มะม่วง	หอมนวล
168	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ซีเอ็มยู แองเจิล
169	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ซีเอ็มยู แฮปปี้
170	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ซีเอ็มยู ฮาร์โมนี
171	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ซีเอ็มยู วิคตอรี่
172	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ซีเอ็มยู พิงค์ เฟรม
173	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ซีเอ็มยู สไมล์
174	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เรด รูบี้
175	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ซูบารุ
176	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจ สามเอ็น–หนึ่ง
177	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจ สามเอ็น–สอง
178	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจ สามเอ็น–สาม
179	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจ สามเอ็น–สี่
180	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจ สามเอ็น–ห้า

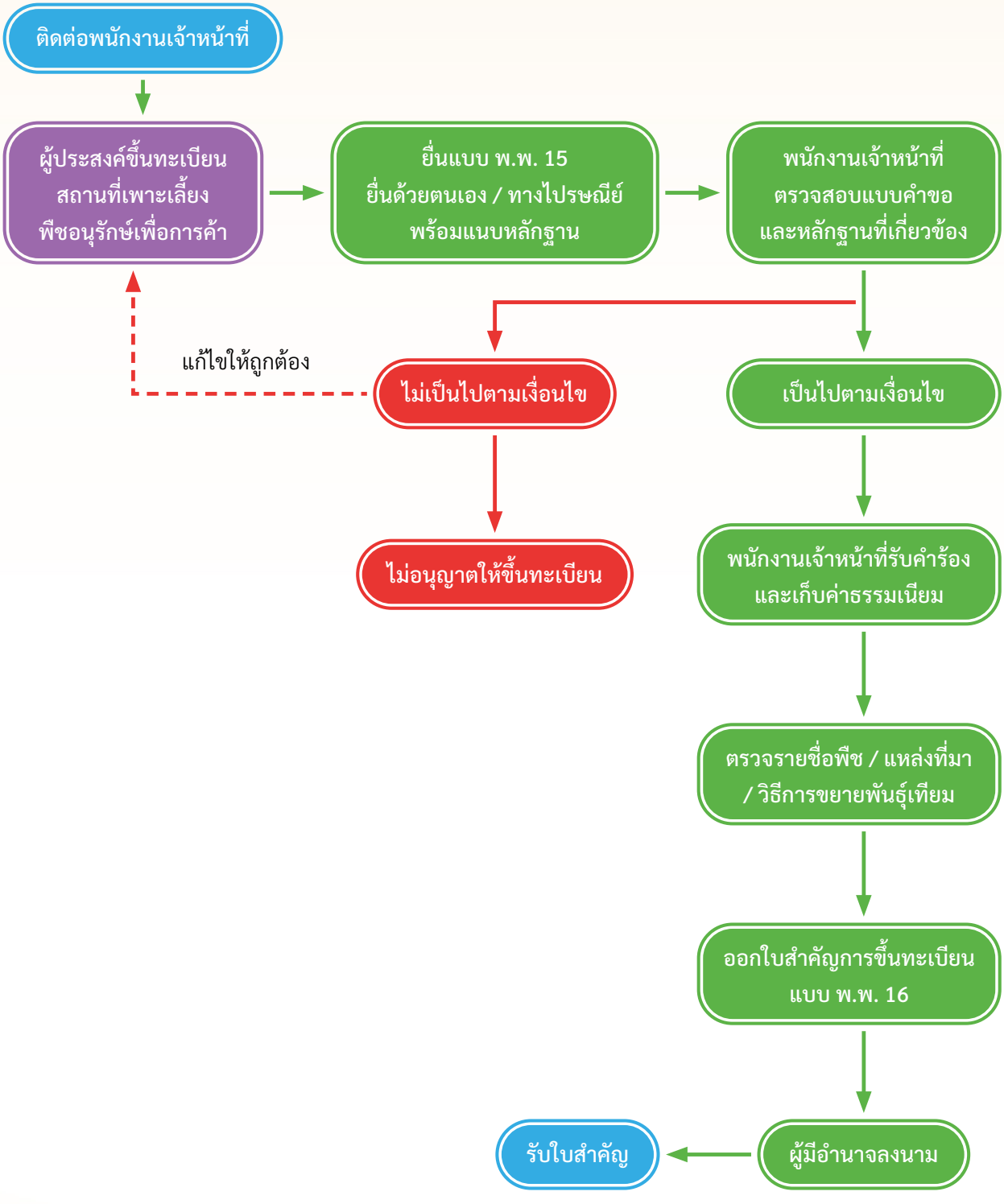
ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
181	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจ สามเอ็น–หก
182	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจ สามเอ็น–เจ็ด
183	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจ สามเอ็น–แปด
184	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจ สามเอ็น–เก้า
185	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจ สามเอ็น–สิบ
186	ไม้ดอกสกุลจำปี	มิ่งมณฑา
187	ว่านสี่ทิศ (ลูกผสม)	เกรซ
188	ว่านสี่ทิศ (ลูกผสม)	วีนัส
189	ว่านสี่ทิศ (ลูกผสม)	ฉันทนา
190	ว่านสี่ทิศ (ลูกผสม)	รอพ์ฟ ไอลิน
191	ว่านสี่ทิศ (ลูกผสม)	รอพ์ฟ อลินดา
192	ว่านสี่ทิศ (ลูกผสม)	รอพ์ฟ ดานิกา
193	ว่านสี่ทิศ (ลูกผสม)	ซีเอ็มยู เรด เพิร์ล
194	ว่านสี่ทิศ (ลูกผสม)	ซีเอ็มยู สตาร์ ไลท์
195	ว่านสี่ทิศ (ลูกผสม)	ซีเอ็มยู สมาร์ท เลดี้
196	ว่านสี่ทิศ (ลูกผสม)	ซีเอ็มยู ออร์เรนจ์ บิวตี้
197	สตรอว์เบอร์รี่	พระราชทาน 89
198	สาลี่	สุภัทร
199	หอมแดง	เมอซาราติ
200	อ้อย	ภูเขียว 4
201	อ้อย	กำแพงแสน 00–105
202	อ้อย	กำแพงแสน 01–12
203	อ้อย	กำแพงแสน 01–25
204	อ้อย	กำแพงแสน 01–29
205	อ้อย	กำแพงแสน 07–2
206	อ้อย	กำแพงแสน 07–3
207	อ้อย	กำแพงแสน 07–4
208	อ้อย	กำแพงแสน 07–6
209	อ้อย	กำแพงแสน 07–83
210	อ้อย	รวมผล 1
211	อ้อย	รวมผล 2
212	อะโวคาโด	สารภีกรีน

ภาคผนวก 8 ขั้นตอนการขอหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์



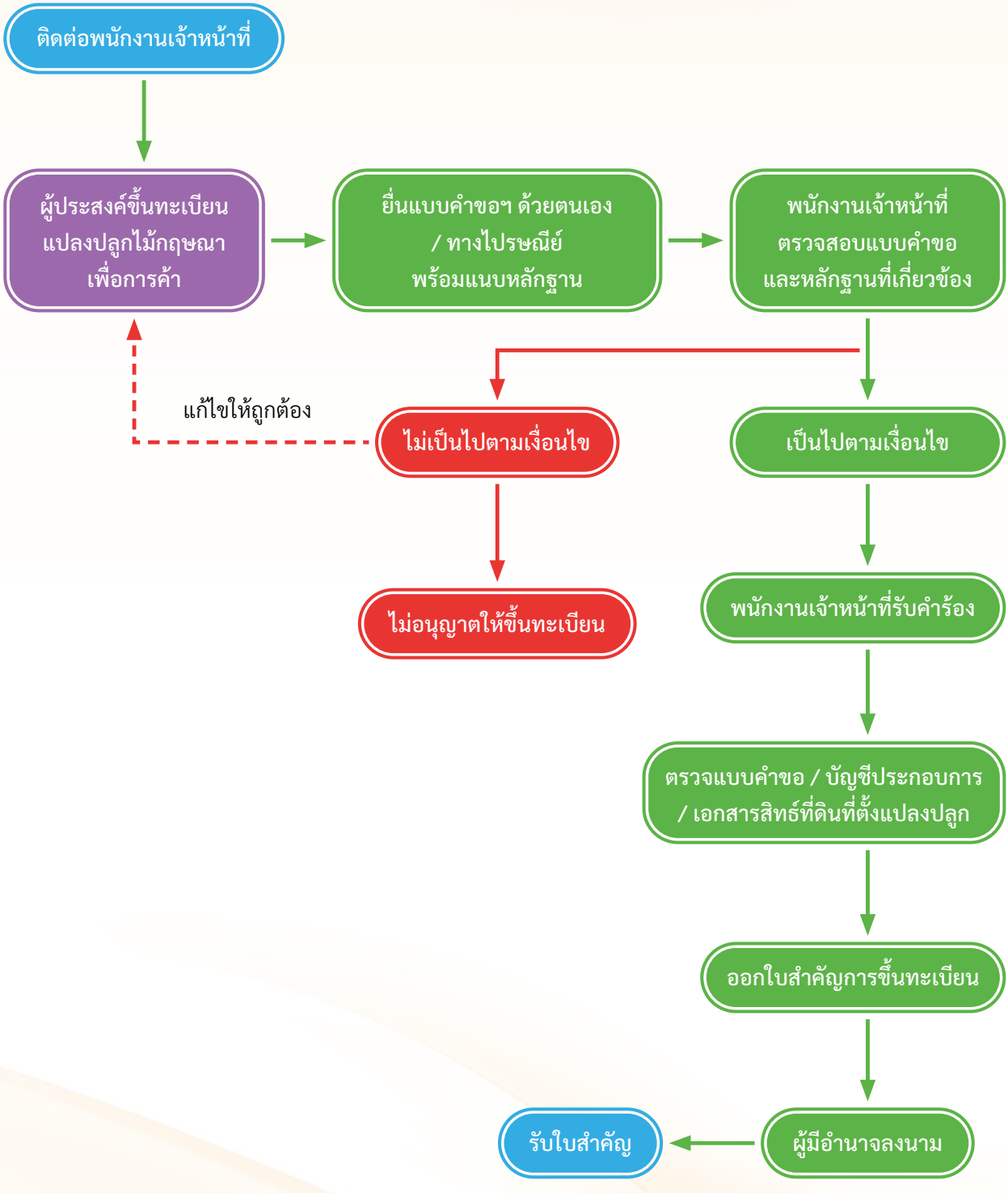
หมายเหตุ : กำหนดระยะเวลาดำเนินการภายใน 60 นาที สำหรับคำขอที่มีจำนวนชนิดพืชอนุรักษ์ไม่เกิน 10 ชนิด

ภาคผนวก 9 ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์



หมายเหตุ : ระยะเวลาที่กำหนด 2 วันทำการ ใช้เฉพาะคำขอที่มีจำนวนชนิดพืชไม่เกิน 50 ชนิด และไม่นับรวมเวลาในการตรวจสอบสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์

ภาคผนวก 10 ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ ประเภทไม้กฤษณา



ภาคผนวก 11 สรุปชนิดและจำนวนพืชอนุรักษ์ที่ทำการค้า 10 อันดับสูงสุด แยกตามประเภทหนังสืออนุญาต

หนังสืออนุญาตส่งออกพืชอนุรักษ์ (CITES Export Permit)

ลำดับ	ชนิดพืชอนุรักษ์	ปริมาณ	
1	*Gymnocalycium mihanovichii*	261,225	ต้น
2	*Beaucarnea recurvata*	234,916	ต้น
3	*Astrophytum asterias*	202,396	ต้น
4	*Euphorbia ritchiei*	44,793	ต้น
5	*Opuntia rubescens*	22,893	ต้น
6	*Rhynchostylis gigantea*	20,689	ต้น
7	*Euphorbia guentheri*	18,522	ต้น
8	*Lophophora fricii*	10,717	ต้น
9	*Mammillaria hahniana*	9,210	ต้น
10	*Astrophytum myriostigma*	8,388	ต้น

หนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์ (CITES Import Permit)

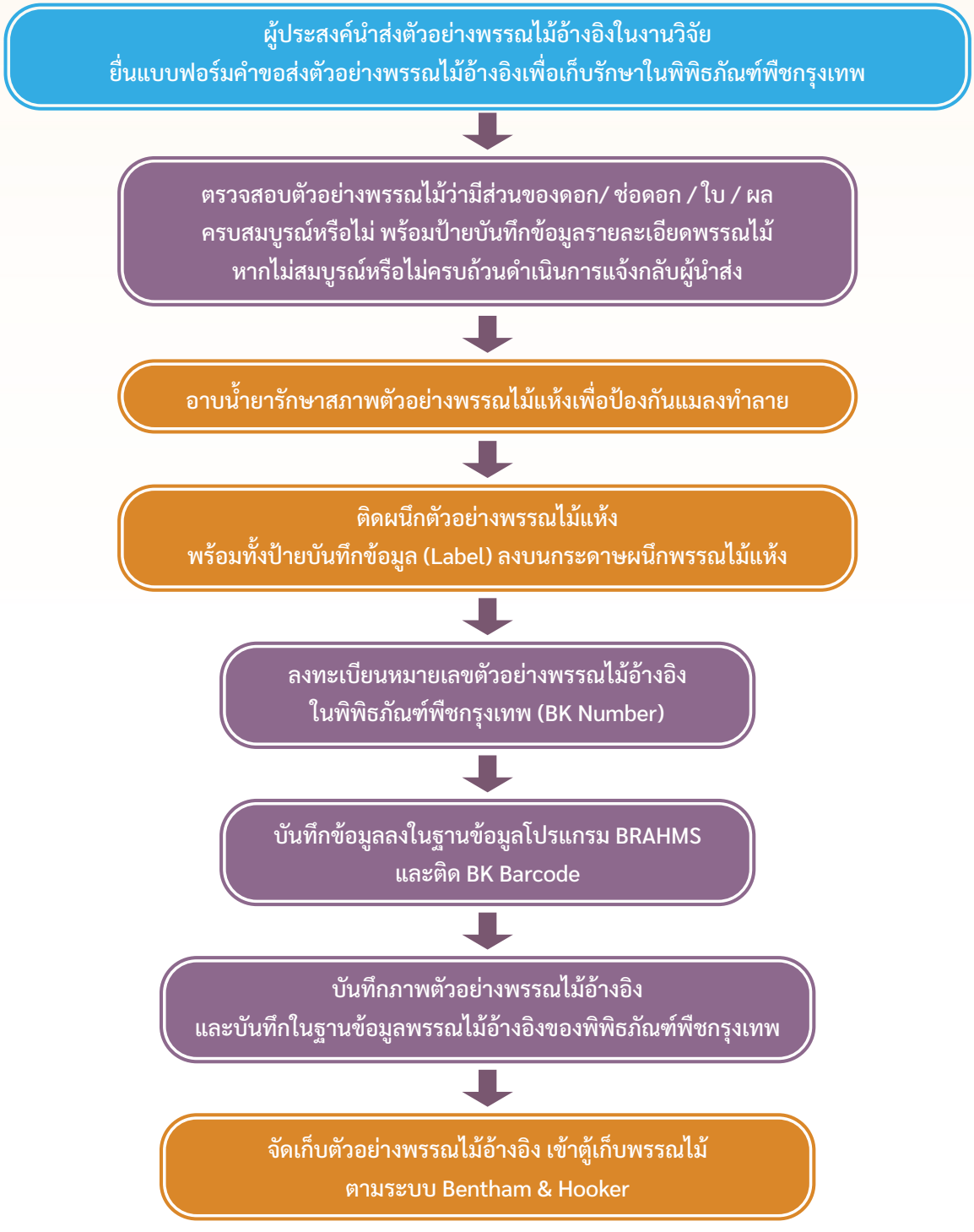
ลำดับ	ชนิดพืชอนุรักษ์	ปริมาณ	
1	*Beaucarnea recurvata*	1,000,025	เมล็ด
2	*Tillandsia xerographica*	40,608	ต้น
3	*Echinocactus grusonii*	27,114	ต้น
4	*Euphorbia antisyphilitica*	19,952	กิโลกรัม
5	*Pachypodium gracilius*	9,804	ต้น
6	*Aquilaria crassna* (ชิ้นไม้)	5,829	กิโลกรัม
7	*Aquilaria crassna* (ขี้เลื่อยที่ยังไม่สกัดน้ำมัน)	3,500	กิโลกรัม
8	*Encephalartos horridus*	1,335	ต้น
9	*Sarracenia leucophylla*	1,071	ต้น
10	*Dionaea muscipula*	772	ต้น

ภาคผนวก 12 ขั้นตอนการขอรับบริการตรวจสอบชนิดพรรณไม้ (Plant identification) และขอหมายเลขอ้างอิงงานวิจัย (BK Number)



หมายเหตุ : ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน 30–60 วัน

ภาคผนวก 13 ขั้นตอนการขอส่งตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในงานวิจัยเพื่อเก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ





คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นางวิลาวัณย์ ใคร่ครวญ	ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

คณะทำงานรวบรวมและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2565

นายวินัย สมประสงค์	ประธานคณะทำงาน
นางสาวปาจรีย์ อินทะชุบ	คณะทำงาน
นายวิชัย อัยกูล	คณะทำงาน
นางสาววิวรรณยา คล้อยสาย	คณะทำงาน
หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป	คณะทำงานและเลขานุการ
นายทศพร หูสันเทียะ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
นายสมัคร รัตนทิพย์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

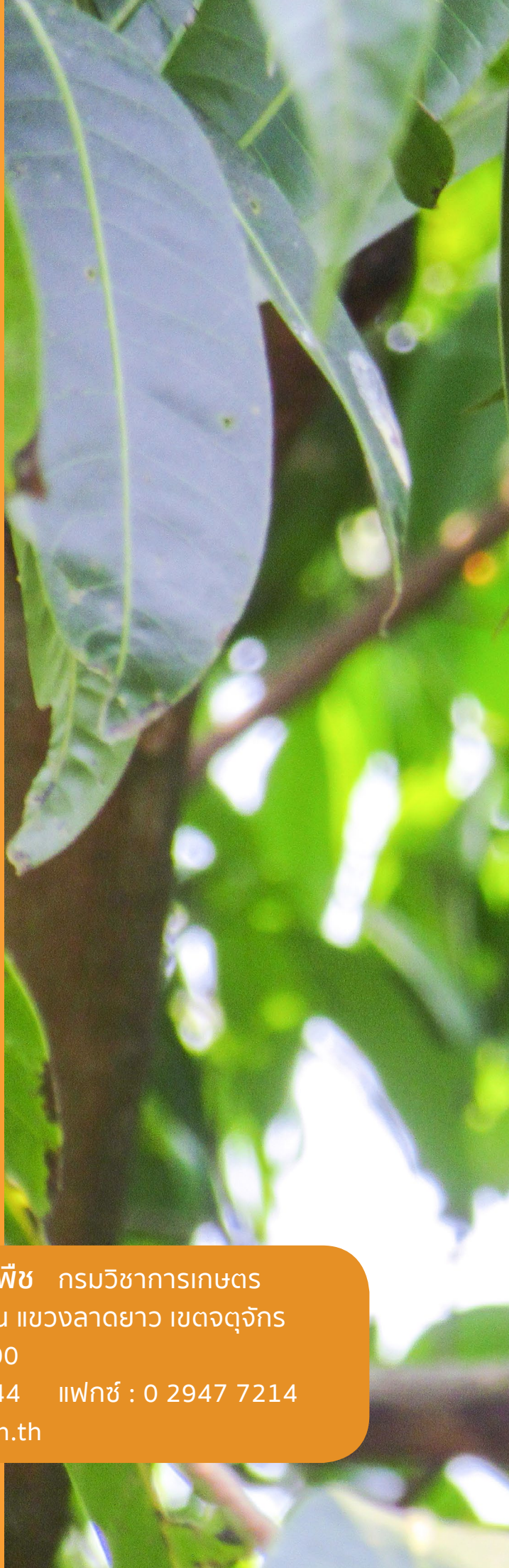
ที่มาของข้อมูล

ฝ่ายบริหารทั่วไป
กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช
กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช
กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช

ออกแบบรูปเล่มและงานกราฟฟิก

นายสมัคร รัตนทิพย์

Annual Report 2022



https://www.doa.go.th/pvp/

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
เลขที่ 50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900
โทรศัพท์ : 0 2579 6744 แฟกซ์ : 0 2947 7214
E-mail : pvpo@doa.in.th